

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 18-19 maja 2017 r.
na kierunku „muzykologia” prowadzonym na Wydziale Teologii
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II
w Lublinie

Warszawa 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	5
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	5
1.2. Informacja o procesie oceny	5
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	7
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	9
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	11
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	11
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	11
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	19
Zalecenia	21
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	21
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	21
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	35
Dobre praktyki.....	37
Zalecenia	37
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.....	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	39
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	47
Zalecenia	48
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	49
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	49
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	53
Zalecenia	54

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	54
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	54
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	55
Zalecenia	55
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	56
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	56
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	58
Zalecenia	
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	59
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	59
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	
Zalecenia	65
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	65
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	65
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	69
Dobre praktyki.....	69
Zalecenia	69
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny	70
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada jest nieprawidłowa**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: prof. dr hab. Małgorzata Leyko, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Dariusz Dolański – członek PKA
2. prof. dr hab. Ryszard Wieczorek – ekspert PKA
3. Izabela Kwiatkowska-Sujka – ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
4. Michał Klimczyk – ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „muzykologia” prowadzonym na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II w Lublinie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez PKA na rok akad. 2016/2017. Dotychczas PKA dokonała oceny na kierunku „muzykologia” prowadzonym na Wydziale Teologii KUL w roku akad. 2010/2011. W wyniku przeprowadzonej oceny (ocena pozytywna, Uchwała Prezydium PKA z 2011 r.) PKA sformułowała zalecenia, które zostaną przedstawione w dalszej części raportu i które – jak ustalono w trakcie wizytacji – zostały częściowo zrealizowane.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez władze Wydziału. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania ze studentami, pracownikami Wydziału, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za prowadzenie kierunku studiów, praktyk, a także z przedstawicielami Samorządu Studentów oraz Biura Karier. Ponadto dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitację zajęć oraz dokonano przeglądu bazy dydaktycznej i socjalnej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizytacji dokonano oceny stopnia spełnienia kryteriów, sformułowano uwagi i zalecenia, o których przewodnicząca Zespołu

Oceniającego PKA oraz eksperci poinformowali władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	muzykologia
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I i II stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	<u>Wg Raportu samooceny</u> obszar nauk humanistycznych (liczba pkt. ECTS w zależności od specjalności 94%-80%) obszar sztuki (liczba pkt. ECTS w zależności od specjalności 6%-20%) <u>wg Uchwały Senatu KUL i POL-on</u> obszar nauk humanistycznych
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	<u>Wg Raportu samooceny</u> dziedzina nauk humanistycznych: dyscyplina historia; dziedzina sztuk muzycznych: dyscyplina dyrygentura, instrumentalistyka, wokalistyka <u>wg Uchwały Senatu KUL i POL-on</u> dziedzina nauk humanistycznych: dyscyplina historia
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej	studia I stopnia, stacjonarne 6 semestrów – 180 pkt. ECTS

poziomowi kształcenia	studia II stopnia , stacjonarne 4 semestry – 120 pkt. ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	studia I stopnia - muzyka kościelna, - krytyka i dziennikarstwo muzyczne - nauczycielska (dodatkowa opcja płatna) studia II stopnia - muzyka kościelna, - teoria muzyki i krytyka muzyczna	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia - licencjat Studia II stopnia - magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	10 na studiach pierwszego i 12 na studiach drugiego stopnia	
Liczba studentów kierunku	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
	studia I stopnia – 53 studia II stopnia – 36	
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	Studia I stopnia	Studia II stopnia
	1965	1050

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	zadowalająca
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	zadowalająca
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	zadowalająca
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	w pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	zadowalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	w pełni
oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	w pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Zespół Oceniający PKA po zapoznaniu się z odpowiedzią Jednostki na *Raport z wizytacji* na kierunku studiów muzykologia, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, docenia wszystkie działania podjęte w celu doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Po uzyskaniu od jednostki informacji o podjęciu działań naprawczych, ZO PKA postanawia podnieść ocenę w **kryterium 1** – koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją i strategią uczelni – **z oceny zadowolającej na w pełni**, kierując się następującymi przesłankami: Jednostka dostosowała koncepcję kształcenia do Uchwały Senatu KUL, określającej jednoobszarowe przyporządkowanie kierunku do obszaru nauk humanistycznych; przesłane dokumenty – efekty kształcenia opracowane wg PRK dla obszaru nauk humanistycznych (dyscyplina historia i nauki o sztuce) oraz zweryfikowane programy kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, a także określenie kształcenia nauczycieli wyłącznie dla szkół muzycznych I i II stopnia oraz wprowadzenie na drugim stopniu kształcenia pozwalającego na osiągnięcie studentom poziomu B2+ w zakresie znajomości języka obcego pozwalają także na podniesienie oceny w **kryterium 2** – program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – **z oceny zadowolającej na w pełni**.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na studiach stacjonarnych I i II stopnia realizowanych na kierunku *muzykologia* na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II wynika z uchwały Senatu z dnia 29 maja 2014 roku w sprawie przyjęcia strategii rozwoju KUL na lata 2014-2020 (740/III/1), a także ze strategii Wydziału Teologii, związanej z optymalizacją programu studiów i przystosowaniem go do aktualnych wymogów rynku pracy oraz organizacją przedsięwzięć artystycznych i kulturalnych. W koncepcji tej uwzględniono podstawową misję i strategię Uczelni, wyrażającą się w dbałości o wysoki poziom badań naukowych i kształcenia akademickiego, pogłębianie i upowszechnianie chrześcijańskiej wizji człowieka i świata w kontekście wyzwań współczesności, troskę o zachowanie i rozwój polskiej tradycji i wychowywania pod tym kątem młodego pokolenia. Zgodnie z tym przesłaniem, Uczelnia prowadzi badania naukowe w duchu harmonii między nauką i wiarą, współtworzy chrześcijańską kulturę i dba o to, aby przepajać kategorie myślenia, kryteria ocen i normy działania treścią Ewangelii.

Koncepcja kształcenia na kierunku *muzykologia* w pełni wpisuje się w te założenia i wynika ze specjalności proponowanych w ramach studiów stacjonarnych I i II stopnia (*krytyka i dziennikarstwo muzyczne* oraz *muzyka liturgiczna/kościelna* dla studiów I stopnia; *teoria muzyki i krytyka muzyczna* oraz *muzyka kościelna* dla studiów II stopnia), jak również z potrzeb rynku pracy, zwłaszcza w zakresie posługi kościelnej. Koncepcja ta idzie w parze z prowadzonymi w jednostce badaniami naukowymi z zakresu teorii muzyki i muzykologii, historii muzyki liturgicznej i religijnej oraz instrumentologii i etnomuzykologii.

Główne założenia i cele polityki jakości kształcenia skupiają się na wypracowaniu w jednostce programu kształcenia zgodnego z aktualnym stanem prawnym w szkolnictwie wyższym, na dostosowaniu programu do potrzeb i zainteresowań naukowych studentów (z uwzględnieniem potencjału kadrowego jednostki). Instytut Muzykologii czerpie w tym zakresie z doświadczeń wypracowanych na czterech innych polskich uczelniach, na których prowadzony jest kierunek muzykologia (UJ, UW, UAM, UWr). Koncepcja kształcenia odpowiada założeniom i celom polityki jakości, zgodnie z Uchwałami Senatu KUL: z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz z dnia 31 stycznia 2013 r. w sprawie określenia wytycznych programowych. Tworzeniem i modyfikowaniem programu studiów zajmuje się komisja programowa powoływana przez Dziekana Wydziału Teologii. Od roku akademickiego 2015/2016 obowiązuje nowy program kształcenia, opracowany na podstawie aktualnych wzorców zewnętrznych, badań zapotrzebowania rynku oraz potrzeb wyrażanych przez studentów.

Na szczególne podkreślenie zasługuje wypracowana w wizytowanej Jednostce i wyróżniająca ją na tle innych tego typu placówek w Polsce specyficzna koncepcja kształcenia, polegająca na łączeniu wiedzy teoretycznej z praktyką artystyczną. Kierunek studiów *muzykologia* jest w tej koncepcji kierunkiem dwuobszarowym, łączącym muzykologię uniwersytecką, należącą do obszaru kształcenia w zakresie nauk humanistycznych, dziedzinie nauk humanistycznych (dyscyplina *historia*) z obszarem kształcenia w zakresie sztuki, dziedzinie sztuki muzycznej (dyscypliny *dyrygentura*, *instrumentalistyka*, *wokalistyka*). Studenci mają tu do dyspozycji szereg przedmiotów związanych z żywą praktyką muzyczną, co zapewnia systematyczny, bezpośredni kontakt z wykonawstwem muzyki zróżnicowanej gatunkowo, stylistycznie i chronologicznie. Specjalizacja *muzyka kościelna* przygotowuje ich ponadto do pracy w zawodzie organisty i prowadzenia zespołów muzycznych, głównie chóralnych. Należy dodać, że w jednostce działa *schola* gregoriańska i studencki chór mieszany, reprezentujący dobry poziom wykonawczy, a wykładowcy i studenci dają recitale koncertowe na organach i fortepianie. Jakkolwiek koncepcję kształcenia należy uznać za spójną i oryginalną, to jest ona niezgodna z zatwierdzoną przez Senat KUL dokumentacją kierunku oraz informacją w systemie POL-on: przypisaniem do obszaru / obszarów kształcenia oraz kierunkowymi efektami kształcenia. Niezgodność ta polega na realizacji kierunku *muzykologia* jako studiów dwuobszarowych (nauki humanistyczne + sztuka), podczas gdy uchwały Senatu

KUL (z dnia 25 kwietnia 2013, nr 727/II/17; z dnia 26 lutego 2015, nr 751/II/10) określają ten kierunek jako studia jednoobszarowe, przyporządkowane wyłącznie do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych, co zostało powtórzone w systemie POL-on. Analiza zasygnalizowanego tu problemu została zamieszczona poniżej, w części dotyczącej oceny efektów kształcenia.

Kształcenie w ocenianej jednostce pozwala osiągnąć opisane w sylwetce absolwenta cele: przygotowanie do pracy w charakterze organisty, dyrygenta chóralnego czy specjalisty z zakresu chorału gregoriańskiego (w przypadku specjalności *muzyka kościelna*), a także krytyka muzycznego, prelegenta lub dziennikarza muzycznego (w przypadku specjalności *krytyka muzyczna i dziennikarstwo*), jak również eksperta w dziedzinie budowy organów, edytora wydawnictw muzycznych, specjalisty w przemyśle fonograficznym, organizatora życia muzycznego oraz nauczyciela muzyki.

Prowadzone w wizytowanej Jednostce badania naukowe odpowiadają profilowi studiów. Mają one różnorodny charakter i obejmują teorię i historię muzyki sakralnej (monodii liturgicznej, dawnej i współczesnej twórczości wielogłosowej oraz polskich śpiewów religijnych zachowanych w żywej tradycji), studia z zakresu organoznawstwa i historii organów oraz posługi muzyków kościelnych. Ponadto prowadzone są różnorodne działania artystyczne, głównie w zakresie gry organowej i fortepianowej oraz śpiewu chóralnego. Obszary badawcze i artystyczne mają swoje odzwierciedlenie w strukturze Instytutu Muzykologii, w którego ramach działają cztery katedry: Polifonii Religijnej, Etnomuzykologii i Hymnologii, Instrumentologii oraz Dydaktyki Muzycznej.

Problematyka podejmowanych badań mieści się w głównych nurtach badawczych polskiej muzykologii, sprzyja włączaniu studentów do bieżących prac badawczych i inwentaryzacyjnych (rękopiśmienne źródła muzyczne, charakterystyka zabytkowych organów). Prowadzone w jednostce badania i działania artystyczne zapewniają zatem osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, choć w różnym stopniu dla poszczególnych specjalności w odniesieniu do obszarów i dziedzin, do jakich powinien być przyporządkowany oceniany kierunek, co zostanie szczegółowo omówione w dalszej części raportu.

Obecnie Instytut Muzykologii wydaje dwa czasopisma naukowe („Annales Lublinenses pro Musica Sacra”, „Roczniki Teologiczne: Muzykologia”) oraz trzy serie wydawnicze (Fontes Polyphoniae Ecclesiae, Renovatio Antiquitatis, Studia Organologica). Organizowane są sesje naukowe, głównie o zasięgu krajowym. Do dorobku muzykologii

polskiej szczególnie dużo wnoszą studia z zakresu historii rękopiśmiennych źródeł muzycznych z XVIII i XIX wieku, badania zabytkowych organów oraz żywej tradycji śpiewu ludowego (Instytut posiada bogaty zbiór fonograficzny muzyki ludowej). W wyniku prowadzonych prac powstają znaczące publikacje mieszczące się w dyscyplinie historia, m.in. *Polska bibliografia organów* (oprac. M. Szymanowicz, t. I: Lublin 2011, t. II: Lublin 2014), leksykon *Polish Music. Polish Composers 1918-2010* (red. M. Podhajski, Lublin 2013), edycje dzieł zapomnianych kompozytorów (m.in. projekt *Muzyczna twórczość religijna Maksymiliana Koperskiego 1812-1886. Opracowanie odnalezionych manuskryptów*). Rezultatem badań muzykologicznych są także rejestracje fonograficzne odkrytych bądź zrekonstruowanych dzieł (niektóre zdobyły nominacje do nagrody Fryderyk za lata 2007 i 2008). Efektem badań prowadzonych w Katedrze Etnomuzykologii i Hymnologii było zdobycie I nagrody na Ogólnopolskim Festiwalu „Fonogram Źródeł 2014”. Z kolei pracownicy Katedry Dydaktyki Muzycznej prowadzą aktywną działalność koncertową w kraju i za granicą, biorą udział w festiwalach, konkursach i *tournées* koncertowych, współpracują z instytucjami muzycznymi, orkiestrami, wybitnymi dyrygentami i solistami.

Pracownicy naukowcy wizytowanej Jednostki współpracują z ośrodkiem zagranicznym (Katolicki Uniwersytet w Ružomberoku, Słowacja) oraz uczestniczą w krajowych i międzynarodowych konferencjach, a pracownicy Katedry Dydaktyki Muzycznej prowadzą szeroko zakrojoną działalność artystyczną w kraju i za granicą, a także uczestniczą w pracach jury międzynarodowych konkursów muzycznych. Aktywność ta przekłada się na realizację procesu dydaktycznego i programu studiów.

Wyniki prowadzonych w jednostce badań naukowych są prezentowane podczas specjalistycznych zajęć, często w formie wykładów monograficznych. Mają one wpływ na koncepcję kształcenia, co w programie studiów przejawia się przede wszystkim znacznym (i nie mającym w Polsce analogii) rozbudowaniem problematyki związanej z budową i historią organów. Istotny wpływ na procesy dydaktyczne mają prowadzone badania nad zachowanymi w Polsce (głównie południowo-zachodniej) muzykami (np. przeprowadzone w roku akademickim 2013/2014 szkolenia studentów w Bibliotece Diecezjalnej w Sandomierzu w zakresie badań nad XVIII-wiecznymi rękopisami muzycznymi oraz ćwiczeń z opisu źródeł i ich katalogowania w bazie *Répertoire International des Sources Musicales*). Z kolei prowadzone w Katedrze Etnomuzykologii i Hymnologii badania nad muzyką ludową są wykorzystywane w procesie dydaktycznym

podczas wykładów (*Metodologia badań nad pieśnią religijną*), seminariów i ćwiczeń (*Metoda badań empirycznych nad ludową pieśnią religijną*), a w ramach seminarium *Instrumentologia* odbywają się szkolenia obejmujące metody inwentaryzacji zabytkowych organów oraz analizy współczesnych instrumentów. Wszystkie te badania znajdują odzwierciedlenie w pracach dyplomowych (niektóre na bardzo wysokim poziomie).

W przesłanym ZO PKA *Raporcie samooceny* kierunek studiów *muzykologia* został przyporządkowany do obszaru kształcenia w zakresie nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych (dyscyplina *historia*) oraz obszaru sztuki, dziedziny sztuka muzyczna (dyscypliny: *dyrygentura, instrumentalistyka, wokalistyka*). Natomiast w Uchwale Senatu KUL z dnia 25 kwietnia 2013 (727/II/17) studia na kierunku *muzykologia* na I i II stopniu kształcenia zostały przyporządkowane wyłącznie do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych, podobnie dla cyklu rozpoczynającego się w roku akademickim 2015/2016 Uchwała Senatu KUL z dnia 26 lutego 2015 (751/II/10) studia na kierunku *muzykologia* na I i II poziomie kształcenia przyporządkowała do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauki humanistyczne. Takie jednoobszarowe przyporządkowanie kierunku *muzykologia* pojawia się także w systemie POL-on. W roku akademickim 2016/2017, ze względu na zmianę programu kształcenia, funkcjonowały dwie wersje efektów kształcenia dla studiów I stopnia. Dla I i II roku studiów są to efekty kształcenia zatwierdzone w roku 2015, zaś dla III roku – efekty kształcenia z roku 2013. Studia II stopnia realizują efekty kształcenia zatwierdzone w roku 2015. W związku zakończeniem kształcenia, do którego odnoszą się efekty kształcenia, będące załącznikiem do Uchwały Senatu KUL z dnia 25 kwietnia 2013 (727/II/17), w niniejszej ocenie ZO PKA odniósł się tylko do efektów kształcenia, będących załącznikiem do Uchwały Senatu KUL z dnia 26 lutego 2015 (751/II/10), przedstawionych w Załącznikach 3 i 4 do *Raportu samooceny*.

Analizując efekty kształcenia (Załączniki 3 i 4 do *Raportu samooceny*) należy stwierdzić, że struktura efektów kształcenia na obu poziomach studiów na kierunku *muzykologia* jest wadliwa, co powoduje, że nie wszyscy absolwenci mają możliwość osiągnięcia takich samych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Przedstawione efekty kształcenia dla studiów I stopnia (Załącznik 3) zostały podzielone na: 1) kierunkowe efekty kształcenia (wspólne dla wszystkich studentów niezależnie od specjalności) i efekty kształcenia dla specjalności: 2)

muzyka kościelna, 3) *krytyka muzyczna i dziennikarstwo* oraz 4) *specjalność nauczycielska*. Kierunkowe efekty kształcenia oraz efekty kształcenia dla specjalności *krytyka muzyczna i dziennikarstwo* zostały odniesione w całości wyłącznie do obszaru nauk humanistycznych, w związku z tym absolwenci tej specjalności mogą uzyskać efekty kształcenia tylko z jednego obszaru. Natomiast efekty kształcenia dla specjalności *muzyka kościelna* zostały w całości przypisane do dziedziny *sztuka muzyczna* i w tym przypadku absolwenci uzyskują efekty z obu obszarów. Z kolei na studiach II stopnia (Załącznik 4) kierunkowe efekty kształcenia odnoszą się do dziedziny nauk humanistycznych, natomiast efekty dla specjalności *muzyka kościelna* oraz *teoria muzyki i krytyka muzyczna* zostały przypisane do dziedziny *sztuka muzyczna*, choć nie w takim samym zakresie dla obu specjalności. Z tego względu Jednostka powinna skorygować zapis kierunkowych efektów kształcenia dla studiów I i II stopnia oraz przyporządkowanie kierunku studiów *muzykologia* do dwóch obszarów kształcenia (nauki humanistyczne + sztuka), aby odpowiadały one stanowi faktycznemu. Efekty specjalności prowadzonych na kierunku *muzykologia* powinny być odniesione do efektów kierunkowych, a nie do efektów obszarowych (innych niż efekty kierunkowe). Zapis ten wymaga koniecznej korekty.

Efekty dla poszczególnych specjalności w różnym stopniu odnoszą się do dwóch obszarów kształcenia. Tak więc, podczas gdy na I stopniu studenci specjalności *krytyka muzyczna i dziennikarstwo* powinni realizować dwa efekty w zakresie wiedzy z dziedziny nauk humanistycznych: 1) posiada wiedzę w zakresie różnych aspektów kultury muzycznej i medialnych sposobów służących do jej rozpowszechniania (M_W26) oraz 2) posiada wiedzę w zakresie przejawów życia muzycznego z uwzględnieniem zróżnicowania etnicznego, kulturowego i społecznego (M_W27), to studenci specjalności *muzyka kościelna* realizują siedem efektów w zakresie wiedzy z dziedziny sztuki muzycznej: 1) posiada ogólną znajomość literatury muzycznej (M_W19), 2) posiada znajomość podstawowego repertuaru muzycznego (M_W20), 3) posiada znajomość elementów dzieła muzycznego i jego budowy formalnej (M_W21), 4) posiada wiedzę umożliwiającą docieranie do różnych informacji (M_W22), 5) rozpoznaje i definiuje wzajemne relacje między teoretycznymi i praktycznymi aspektami zjawisk muzycznych (M_W23), 6) posiada znajomość różnych tradycji wykonawczych i stylów muzycznych (M_W24), 7) posiada podstawowe wiadomości w zakresie praktycznego zastosowania wiedzy o harmonii... (M_W25). Podobne różnice widoczne są w przypadku efektów w zakresie umiejętności – na specjalności *krytyka muzyczna i dziennikarstwo* wskazano

jedynie trzy efekty z nauk humanistycznych (M_U32 – M_U34), podczas gdy dla specjalności *muzyka kościelna* wskazano dziewięć efektów kształcenia z dziedziny sztuki muzycznej (M_U23 – M_U31).

Nieco inaczej wygląda struktura efektów kształcenia na studiach II stopnia, gdzie efekty kierunkowe zostały przypisane wyłącznie do dziedziny nauk humanistycznych, zaś obie specjalności – *teoria muzyki i krytyka muzyczna* oraz *muzyka kościelna* – powinny realizować efekty z dziedziny sztuki muzycznej. Jednak analiza ilościowa i merytoryczna efektów kształcenia pokazuje dysproporcje między oboma specjalnościami: na specjalności *teoria muzyki i krytyka muzyczna* wskazano cztery efekty w zakresie wiedzy, dwa w zakresie umiejętności oraz dwa w zakresie kompetencji, podczas gdy na specjalności *muzyka kościelna* – osiem efektów w zakresie wiedzy, dziewięć w zakresie umiejętności oraz cztery w zakresie kompetencji społecznych. Studenci, którzy wybrali specjalność *teoria muzyki i krytyka muzyczna* nie realizowaliby np. efektów z dziedziny sztuki muzycznej, które znajdują się w katalogu efektów kształcenia dla specjalności *muzyka kościelna* (M_W15 – M_W22), natomiast studenci specjalności *muzyka kościelna* nie realizowaliby efektów, które są wskazane dla specjalności *teoria muzyki i krytyka muzyczna* (M_23 – M_W27). Tak więc w przypadku studiów II stopnia studenci mają możliwość osiągania efektów kształcenia z obu obszarów, do których w *Raporcie samooceny* został przypisany kierunek, lecz na obu specjalnościach efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są inne.

Przyczyną tych rozbieżności zarówno na studiach I, jak i II stopnia jest fakt, że efekty określone dla specjalności nie zostały odniesione do efektów kierunkowych, lecz powstały jako oddzielne katalogi, niezależne od efektów kierunkowych i odnoszące się do innego obszaru niż efekty kierunkowe. Sytuacja ta jest niezgodna z § 7 ust. 1 *Rozporządzenia MNiSW* z dnia 3 października 2014 r., w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 9 października 2014 r., poz. 1370), który mówi, że uzyskanie kwalifikacji pierwszego stopnia albo kwalifikacji drugiego stopnia na określonym kierunku studiów wymaga osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia zakładanych w programie kształcenia.

W stosunku do studiów I stopnia, na studiach II stopnia efekty kierunkowe są pogłębione i poszerzone, odnoszą się do wiedzy szczegółowej, jej samodzielnego wykorzystywania w prowadzonych badaniach i ich samodzielnego planowania. Dotyczy to głębszej refleksji muzykologicznej i rozumienia jej roli w kształtowaniu współczesnej

kultury muzycznej, umiejętności obejmujących formułowanie i analizę problemów badawczych, doboru metod i narzędzi oraz opracowania wyników badawczych.

Wadliwość określenia efektów kształcenia i ich podziału na efekty kierunkowe i specjalnościowe na obu poziomach kształcenia na kierunku *muzykologia* uwidacznia się przede wszystkim przy ich praktycznym zastosowaniu w strukturze programów studiów i ich przypisaniu do modułów zajęć i przedmiotów, bowiem w programie studiów do charakterystyki modułów kierunkowych i przedmiotów kierunkowych, wspólnych dla wszystkich studentów, posłużono się łącznie efektami przewidzianymi jako kierunkowe i efektami przewidzianymi jako specjalnościowe.

Wśród kierunkowych efektów kształcenia uwzględniono na studiach I stopnia efekty odnoszące się do umiejętności językowych na właściwym poziomie ESOKJ. Dotyczą one umiejętności wykorzystania w pracy naukowej tekstów obcojęzycznych i przygotowywania w języku obcym abstraktów tekstów naukowych. Natomiast na studiach II stopnia jednostka nie zapewnia realizacji i weryfikacji efektów kształcenia w zakresie pogłębionej znajomości języka obcego do poziomu B2+, dotyczy to np. poznawania terminologii specjalistycznej dla kierunku studiów, którą poznają studenci jedynie w języku włoskim na innych przedmiotach, natomiast nie poznają jej w języku, jakiego uczą się na lektoracie. Studenci studiów II stopnia nie mają zatem możliwości osiągnięcia efektu kierunkowego M_W04 – zna zaawansowaną terminologię muzyczną i muzykologiczną w wybranym języku obcym na wymaganym poziomie w ESOKJ.

Jednostka w formie dodatkowej opcji płatnej, poza minimalną liczbą punktów przewidzianą w planie studiów do uzyskania kwalifikacji na studiach I stopnia, prowadzi przygotowanie do zawodu nauczyciela. Abstrahując od niewłaściwego ich umieszczenia w ramach koncepcji kształcenia, sformułowany dla specjalności nauczycielskiej katalog efektów kształcenia nie odpowiada wszystkim ogólnym efektom kształcenia określonym w załączniku do *Rozporządzenia MNiSW* z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. 2012, poz. 131). Dotyczy to wszystkich efektów odnoszących się do przygotowania psychologiczno-pedagogicznego. W zbiorze efektów kształcenia dla specjalizacji nauczycielskiej znajdują się tylko efekty odnoszące się do przygotowania dydaktycznego do nauczania przedmiotu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

1.1. Jednostka przygotowała koncepcję kształcenia na kierunku *muzykologia* zgodnie z przyjętą przez uczelnię misją i strategią, biorąc pod uwagę potrzeby lokalnego rynku pracy. Wyraża się to w realizowanych na kierunku dwóch specjalnościach: na I stopniu *muzyka kościelna* (dawniej: *liturgiczna*) oraz *krytyka muzyczna i dziennikarstwo*, a na II stopniu *muzyka kościelna* oraz *teoria muzyki i krytyka muzyczna*; ponadto istnieje dodatkowa specjalizacja *nauczycielska* (I stopień).

Ponieważ *muzykologia* w wizytowanej jednostce jest traktowana jako kierunek dwuobszarowy (wg *Raportu samooceny*), łączący obszar nauk humanistycznych z obszarem kształcenia w zakresie sztuki muzycznej (profil ogólnoakademicki), koncepcja kształcenia opiera się w jednej części na tradycji kształcenia wypracowanej przez polskie uniwersytety, tj. zestawie przedmiotów realizowanych w analogicznych jednostkach uniwersyteckich w Polsce (UJ, UW, UAM, UWŕ), a w drugiej na autorskim bloku zajęć w zakresie sztuki muzycznej (przedmioty: *Fortepian, Organy, Chór, Zespół chorałowy, Zespół instrumentalny*). Dokumentacja kierunku (Uchwały Senatu KUL, POL-on) nie jest zgodna ze stanem faktycznym i określa kierunek *muzykologia* jako studia jednoobszarowe (nauki humanistyczne). Słabą stroną koncepcji kształcenia jest także jej niespójność z obowiązującymi przepisami w zakresie realizacji standardu kształcenia nauczycieli.

1.2. Prowadzone w wizytowanej jednostce badania odpowiadają koncepcji studiów. Problematyka podejmowanych badań mieści się w głównych nurtach współczesnej muzykologii historycznej, muzykologii systematycznej i etnomuzykologii, wykorzystując metodologię badań właściwą dla dyscypliny historia, a osadzając je w tematyce odpowiadającej dziedzinie sztuka muzyczna. Podejmowane prace badawcze i realizowane projekty sprzyjają włączaniu studentów do tych działań i w konsekwencji uzyskiwania efektów kształcenia w założonych zakresach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych w działalności badawczej i artystycznej.

1.3. Efekty kierunkowe na studiach I stopnia zostały przypisane do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych, podobnie specjalnościowe efekty dla *krytyki muzycznej i dziennikarstwa* przypisano do tej samej dziedziny, natomiast efekty kształcenia dla specjalności *muzyka kościelna* w pełni przypisano do obszaru sztuki, dziedziny sztuka muzyczna, co sprawia, że absolwenci zależnie od wybranej specjalności osiągają różne

efekty kształcenia (dla specjalności *krytyka muzyczna i dziennikarstwo* nie przewidziano w ogóle efektów z obszaru sztuki).

Efekty kierunkowe na studiach II stopnia zostały przypisane do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych, natomiast efekty dla obu specjalności do dziedziny sztuka muzyczna, jednak nie są one porównywalne, co sprawia, że absolwenci nie osiągają takich samych efektów kształcenia.

Przyczyną wskazanych rozbieżności zarówno na studiach I, jak i II stopnia jest fakt, że efekty określone dla specjalności nie zostały odniesione do efektów kierunkowych, lecz powstały jako oddzielne katalogi, niezależne od efektów kierunkowych i odnoszące się do innego obszaru/dziedziny niż efekty kierunkowe. Sytuacja ta jest niezgodna z § 7 ust. 1 *Rozporządzenia MNiSW* z dnia 3 października 2014 r., w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 9 października 2014 r., poz. 1370).

Efekty kierunkowe na II stopniu kształcenia pogłębiają i rozszerzają w wybranych aspektach wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne opisane w efektach kształcenia na studiach I stopnia. Odnoszą się one do wiedzy szczegółowej, jej samodzielnego wykorzystywania w prowadzonych badaniach i ich samodzielnego planowania.

O wadliwości kierunkowych efektów kształcenia świadczy także sposób ich przypisania do modułów zajęć i przedmiotów, gdyż w praktyce przedmioty kierunkowe zostały scharakteryzowane przy łącznym zastosowaniu efektów kierunkowych i specjalnościowych.

Do efektów kształcenia na studiach I stopnia należą też umiejętności językowe na właściwym poziomie ESOKJ. Dotyczą one umiejętności wykorzystania w pracy naukowej tekstów obcojęzycznych i przygotowywania w języku obcym abstraktów tekstów naukowych. Na studiach II stopnia program studiów nie przewiduje modułów kształcenia w zakresie języków obcych, choć efekty kształcenia zakładają znajomość zaawansowanej terminologii muzycznej i muzykologicznej w wybranym języku obcym na wymaganym poziomie ESOKJ, jednak jednostka nie zapewnia studentom możliwości osiągnięcia tego efektu kształcenia.

Jednocześnie w zakresie sformułowanych efektów kształcenia ZO PKA stwierdza, że nie zostały uwzględnione wszystkie efekty kształcenia określone w standardzie kształcenia nauczycieli w zbiorze efektów kształcenia przygotowujących do zawodu nauczyciela.

Na ocenę zadowalająco wpłynęła przede wszystkim niezgodność dokumentacji kierunku *muzykologia* (Uchwała Senatu KUL, POL-on) określającej przyporządkowanie obszarowe i efekty kształcenia ze stanem faktycznym, niezgodność realizowanego kształcenia nauczycieli ze standardami.

Zalecenia

Jednostka powinna:

1. dla studiów na kierunku *muzykologia* I i II stopnia zweryfikować zapisy w dokumentacji kierunku (Uchwała Senatu KUL, POL-on) tak, aby odpowiadały stanowi faktycznemu: przyporządkowywały kierunek do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych i obszaru sztuki, dziedziny sztuka muzyczna;
2. sformułować kierunkowe efekty kształcenia tak, aby odzwierciedlały dwuobszarowe przyporządkowanie kierunku do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych i obszaru sztuki, dziedziny sztuka muzyczna oraz określić efekty kształcenia dla specjalności, odnosząc je do efektów kierunkowych;
3. uwzględnić wszystkie ogólne efekty kształcenia określone w standardzie kształcenia nauczycieli w zbiorze efektów kształcenia przygotowujących do zawodu nauczyciela na studiach I stopnia;
4. zapewnić studentom II stopnia możliwość osiągnięcia efektów kształcenia językowego na poziomie B2+.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Program studiów na kierunku *muzykologia* umożliwia studentom wybór ścieżki kształcenia zgodnej z ich zainteresowaniami. Studenci studiów I stopnia mają możliwość

wyboru specjalności: *krytyka i dziennikarstwo muzyczne* albo *muzyka kościelna* (dawniej: *liturgiczna*), mogą także realizować dodatkowo specjalizację *nauczycielską*. Podczas studiów II stopnia student wybiera jedną z dwóch specjalności: *teoria muzyki i krytyka muzyczna* lub *muzyka kościelna*. Studenci mają także do wyboru seminaryjne i wykłady monograficzne z zakresu danej specjalności. Rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb studentów dobrze służą małe grupy ćwiczeniowe i seminaryjne, a zwłaszcza indywidualne zajęcia praktyczne (nauka gry na fortepianie i organach). Zajęcia te przygotowują studentów do udziału w konkursach, a także do kontynuowania nauki na uczelniach artystycznych. Zarówno studia I, jak i II stopnia mogą się odbywać w ramach indywidualnego toku studiów (ITS), polegającego na rozszerzeniu zakresu wiedzy w ramach studiowanego kierunku przez wykorzystanie oferty dydaktycznej całej uczelni lub na udziale studentów w pracach badawczych. Studenci wychowujący dzieci, niepełnosprawni, uczestniczący w pracach badawczych, pracujący bądź studiujący na więcej niż jednym kierunku studiów mogą ubiegać się o indywidualną organizację studiów (IOS).

Niezależnie od wskazanej w ocenie kryterium 1 niezgodności dokumentacji kierunku *muzykologia* na studiach I i II stopnia (przyporządkowanie obszarowe i struktura efektów kształcenia) ze stanem faktycznym, przedmiotom składającym się na program wspólny dla wszystkich studentów kierunku *muzykologia* na studiach I stopnia (moduł 1, 2, 3, 4, 5) oraz na studiach II stopnia (moduł 1, 2, 3) przypisano efekty dwuobszarowe. Jako przykłady można wskazać na studiach I stopnia przedmioty z modułu 4 [grupa treści podstawowych] – *Chór* lub *Fortepian*, *Emisja głosu*, którym przypisano m.in. efekty wskazane jako efekty dla specjalności *muzyka kościelna*; podobnie na studiach II stopnia przedmiotom z modułu 2 [grupa treści podstawowych] – *Chór kameralny* czy *Emisja głosu z metodyką* przypisane zostały efekty wskazane jako specjalnościowe.

Kształcenie na studiach I stopnia obejmuje sześć semestrów, przy czym dla ukończenia studiów w zależności od wybranej specjalności należy zdobyć: na specjalności *muzyka liturgiczna/kościelna*) minimum 180 punktów ECTS (144 w obszarze nauk humanistycznych + 36 w obszarze sztuki), na specjalności: *krytyka i dziennikarstwo muzyczne* minimum 180 punktów ECTS (158 w obszarze nauk humanistycznych + 22 w obszarze sztuki). W planie studiów I stopnia wyodrębniono 7 modułów (w tym dwa specjalnościowe) oraz moduł dodatkowej specjalizacji *nauczycielskiej*. Przygotowaniu do podjęcia przez studentów badań służą moduły określone jako grupa treści podstawowych

i grupa treści kierunkowych. Jednostka w załączniku nr 1 do *Raportu samooceny* podała, że liczba punktów ECTS nie dotyczy zajęć do wyboru, co jest informacją błędną, gdyż oprócz specjalności, studenci wybierają wykłady monograficzne, seminaria licencjackie i język obcy.

Czas trwania kształcenia na studiach II stopnia wynosi cztery semestry. Plan studiów obejmuje 6 modułów (w tym dwa specjalnościowe), przy czym związane z badaniami naukowymi są: grupa treści podstawowych i grupa treści kierunkowych. Przygotowanie pracy dyplomowej oraz moduły do wyboru związane są z określoną specjalnością: *muzyka kościelna* lub *teoria muzyki i krytyka muzyczna*. Dla ukończenia studiów należy zdobyć minimum 120 punktów ECTS, na specjalności *muzyka kościelna*: 96 w obszarze nauk humanistycznych + 24 w obszarze sztuki, a na specjalności *teoria muzyki i krytyka muzyczna* odpowiednio 113 i 7 ECTS. Program studiów II stopnia nie zapewnia zatem studentom, którzy wybierają różne specjalności, możliwości realizacji takich samych efektów kształcenia z obu obszarów kształcenia, do jakich został przypisany kierunek w *Raporcie samooceny*. Jednostka w załączniku nr 1 do podała, że liczba punktów ECTS nie dotyczy zajęć do wyboru, co jest informacją błędną, gdyż za fakultatywne należy uznać specjalizacje, wykłady monograficzne, seminaria (moduł 2, 6, 7 i 8).

Program studiów zapewnia możliwość realizacji treści kształcenia w przewidzianym na to czasie. Prawidłowo oszacowany został nakład pracy poniesiony przez studentów (mierzony liczbą punktów ECTS przyporządkowanych do programu) dla poszczególnych modułów i przedmiotów.

Moduły dydaktyczne są wyodrębnione w ramach planu studiów poprawnie, ich wymiar godzinowy określony na ogół prawidłowo, a nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów kształcenia dla danego modułu (liczba punktów ECTS) oszacowany prawidłowo. Wyjątkiem jest wymiar przedmiotów *Historia muzyki polskiej* oraz *Style i literatura muzyczna do muzyki polskiej* (I stopień, moduł 4), którego wymiar godzinowy, zmniejszony w nowej edycji programu 2015/2016 ze 120 do 90 godz., jest stanowczo za mały. Nieprawidłowo nazwany jest przedmiot *Paleografia muzyki menzuralnej i tabulatur* (powinno być: *Paleografia: muzyka menzuralna i tabulatury* albo *Notacja muzyki menzuralnej i tabulatur*), niejasna (dwuznaczna lub zbyt szeroka) jest też formuła tytułowa *Źródła teorii muzyki* (II stopień, moduł 2); cele zajęć to: „zapoznanie studentów z najważniejszymi teoretykami muzyki i ich traktatami do końca XV wieku”, a więc występuje ograniczenie czasowe, którego nie ma w tytule przedmiotu.

Sekwencja przedmiotów w planie studiów obu stopni jest na ogół właściwa. Zastrzeżenia budzi jedynie usytuowanie przedmiotu *Kontrapunkt* (wykład i ćwiczenia) dopiero na III roku studiów I stopnia, podczas gdy odnośne zajęcia z zakresu historii muzyki renesansu i baroku są na roku I i II. I tak, cele przedmiotu *Kontrapunkt* (5 i 6 semestr) to: zdobycie teoretycznej wiedzy w zakresie sztuki kontrapunktu wokalnego i instrumentalnego XVI-XVIII wieku, w zakresie teoretycznych zasad polifonii linearnej w konstrukcjach wielogłosowych, w zakresie wykorzystania zasad kontrapunktu w analizie kompozycji wielogłosowych. Analogicznie, efekty kształcenia dla tego przedmiotu to m.in.: (Wiedza) student nabywa teoretyczną wiedzę dotyczącą reguł kontrapunktu, w zakresie budowy utworów wielogłosowych renesansu i baroku oraz poznaje niezbędną terminologię, oraz (Umiejętności) student nabywa umiejętności wartościowania zasad i technik kontrapunktu XVI-XVIII wieku, umiejętności samodzielnego doboru technik kontrapunktycznych właściwych dla motetu w stylu renesansowym oraz fugi 3-głosowej w stylu J. S. Bacha. Tymczasem głównymi celami wcześniejszego przedmiotu *Barok* (3 semestr) jest: ukazanie charakterystyki oraz procesów rozwojowych europejskiej kultury muzycznej XVII i XVIII wieku (1600-1750), przedstawienie najważniejszych nurtów rozwojowych sztuki muzycznej [...], usystematyzowanie wiedzy w zakresie różnorodności stylistycznej epoki baroku, nabycie znajomości literatury muzycznej wraz z umiejętnością identyfikacji stylistycznej i historycznej dzieł muzycznych. Analogicznie, wśród „Treści” podano m.in.: wprowadzenie do głębszej analizy utworów XVII i XVIII wieku, omówienie nurtów stylistycznych omawianego okresu; zdefiniowanie języka dźwiękowego XVII i XVIII wieku. Reasumując: analiza dzieł muzyki barokowej nie jest możliwa bez znajomości zasad kontrapunktu, zatem przedmiot *Kontrapunkt* winien poprzedzać przedmiot *Barok* (najlepiej także *Renesans*).

Dobór oraz zróżnicowanie form zajęć dydaktycznych (wykłady, ćwiczenia, ćwiczenia indywidualne, konwersatoria, seminaria), jak i proporcja liczby godzin przypisanych poszczególnym formom nie budzi zastrzeżeń. Natomiast błędna jest realizacja zajęć na specjalizacji nauczycielskiej w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, ograniczona do wykładów, podczas gdy zagadnienia z zakresu pedagogiki i psychologii powinny być omawiane w trakcie zajęć aktywizujących studentów, np. konwersatorium lub ćwiczeń.

Z uwagi na specyfikę kierunku, nie istnieje podział na grupy, a łączna liczba studentów na zajęciach w pełni pozwala na ich realizację w ramach przyjętych form oraz uzyskanie zakładanych efektów kształcenia.

Treści kształcenia na studiach I i II stopnia w przypadku większości przedmiotów uwzględniają aktualny stan wiedzy historycznej oraz wiedzy i umiejętności w obszarze sztuki, zwłaszcza tam, gdzie mają one związek z badaniami naukowymi prowadzonymi w wizytowanej Jednostce (badania z zakresu muzyki religijnej, organoznawstwa i etnomuzykologii). Na studiach I stopnia w programie studiów przewiduje się 120 godz. lektoratu z wybranego języka nowożytnego (po 30 godz. w semestrach I-IV) oraz 60 godz. nauki języka łacińskiego (po 15 godz. w semestrach I-IV). Na studiach II stopnia program studiów nie przewiduje modułów kształcenia w zakresie języków obcych.

Harmonogram zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku jest zgodny z zasadami higieny procesu nauczania. Jego organizacja umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a harmonogram zajęć pozwala na uczestniczenie w wykładach ogólnouniwersyteckich, lektoratach oraz zajęciach wychowania fizycznego, a także na organizowanie własnej pracy badawczej.

Na ocenianym kierunku nie są prowadzone regularne zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, a istniejące propozycje e-learningu służą tylko uatrakcyjnieniu procesu dydaktycznego i nie są zajęciami z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w rozumieniu ustawy.

Realizacja poszczególnych specjalności, zarówno w ramach studiów I, jak i II stopnia, związana jest z odbyciem praktyk zawodowych na ostatnim roku studiów w wymiarze 60 godz. (dwa semestry po 30 godz.). Praktyki zawodowe realizowane na obu poziomach studiów pozwalają na osiągnięcie efektów kształcenia zaplanowanych dla poszczególnych specjalności. Dobór miejsc praktyk, wymiar i termin realizacji w powiązaniu z zakładanymi efektami kształcenia nie budzi zastrzeżeń. Studenci specjalności *muzyka kościelna* (studia I stopnia) i *muzyka kościelna* (studia II stopnia) odbywają praktyki w zakresie akompaniamentu liturgicznego, prowadzenia śpiewu oraz zespołów chóralnych i chorałowych, zaś studenci specjalności *krytyka i dziennikarstwo muzyczne* – praktyki zawodowe odbywają w lubelskich instytucjach kultury (m.in. w Filharmonii Lubelskiej, Teatrze Muzycznym, w siedzibie Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków Oddział Lubelski, wydawnictwie Polihymnia, lubelskich rozgłośniach radiowych). Tematyka praktyk i zakres obowiązków studentów łączy się ściśle z wybraną

specjalnością studiów, pozwalając na pozyskanie i utrwalenie umiejętności praktycznych niezbędnych w dalszej karierze zawodowej. Praktyki są zaliczane na podstawie zaświadczenia wydawanego przez proboszcza bądź kierownika instytucji kultury. Z uwagi na działalność artystyczną pracowników jednostki i ich związek z wieloma lokalnymi instytucjami, kontakty te są znacznie ułatwione i gwarantują sprawny i dobrze monitorowany przebieg praktyk.

Zasadnicze zastrzeżenia budzi natomiast realizacja praktyk związanych ze specjalizacją nauczycielską, która podobnie jak cały moduł kształcenia nauczycieli nie odpowiada określonym przez MNiSW standardom. Przygotowanie do zawodu nauczyciela odbywa się tylko na studiach I stopnia w ramach wyodrębnionej dodatkowej opcji płatnej przez studenta poza wymiarem godzin przypisanych do kierunku. Liczba godzin przeznaczona na realizację poszczególnych modułów (moduł 2 i 3) odpowiada minimalnym wymagom standardu. Na komponent 1 modułu drugiego standardu: ogólne przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne, składają się trzy przedmioty – 1) *Wprowadzenie do pedagogiki* 2) *Pedagogika szkolna z elementami pedagogiki społecznej*, 3) *Psychologia ogólna*. Ocena treści programowych realizowanych w ramach tych przedmiotów nie jest możliwa, ponieważ na platformie e-KUL w sylabusie jednego z tych przedmiotów nie podano treści programowych. Komponent 2 modułu drugiego: przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne do nauczania na danym etapie edukacyjnym realizowany jest w ramach przedmiotów: 1) *Psychologia rozwojowa i wychowawcza* oraz 2) *Psychologia szkolna*. Pierwszy przedmiot nie dotyczy etapu edukacyjnego, a drugi porusza tylko część problemów zawartych w standardzie kształcenia, w tym pomija treści z zakresu pedagogiki np.: 2.1.2 zabawa jako podstawowa forma aktywności dziecka, 2.1.4. adaptacja dziecka w przedszkolu i szkole, 2.2.3. progi edukacyjne itd. Komponent 1 modułu trzeciego: podstawy dydaktyki realizowany jest przez wyspecjalizowany przedmiot *Dydaktyka i multimedia*, którego treści nie uwzględniają żadnego z zagadnień standardu. Komponent 2: Dydaktyka przedmiotu na danym etapie edukacyjnym realizowany jest w wymiarze 30 godzin przez przedmiot *Metodyka nauczania muzyki w szkole podstawowej*, a pozostały czas w wymiarze 60 godzin przez cztery przedmioty odnoszące się do nauczania różnych aspektów muzyki w szkole muzycznej I stopnia. ZO PKA za niedopuszczalne uznaje przeznaczenie czasu zarezerwowanego w standardzie do nauczania przedmiotu w szkole podstawowej na przygotowanie do nauczania innych przedmiotów w szkołach innego typu. Tym bardziej, że w państwowych szkołach

muzycznych I stopnia może uczyć się młodzież z innych grup wiekowych, niż młodzież ucząca się w szkole podstawowej. Jednostka może przygotowywać nauczycieli do szkoły podstawowej i szkoły muzycznej I stopnia, ale minimalny czas określony w standardzie kształcenia nauczycieli powinien być przeznaczony na przygotowanie nauczyciela muzyki w szkole podstawowej, a przygotowanie do nauczania w szkole muzycznej powinno być przeprowadzone w czasie dodatkowym i w ramach dodatkowych punktów ECTS, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb psychologicznych, pedagogicznych i dydaktycznych tych szkół. Zalecenie to odnosi się także do praktyki nauczycielskiej.

Na specjalizacji nauczycielskiej praktyka pedagogiczna odbywa się bowiem w wymiarze 30 godzin, po 15 godzin w szkole podstawowej i szkole muzycznej I stopnia, a praktyka dydaktyczna w wymiarze 120 godzin, po połowie w obu typach szkół. Minimalny czas praktyki pedagogicznej (30 godzin) i praktyki dydaktycznej (120 godzin) powinien być przeznaczony na praktykę w szkole podstawowej. Treści obu praktyk powinny być sformułowane zgodnie z wymogami standardu kształcenia nauczycieli. W chwili obecnej zamykają się one we frazie: „szkolna praktyka pedagogiczna” i nie zostały określone.

Jednostka nie spełnia także wymogów standardu kształcenia nauczycieli w zakresie czasu trwania kształcenia, poświęcając na nie dwa, a nie minimalnie trzy semestry, oraz realizuje równolegle moduły 2 i 3, a nie w kolejności określonej przez standard – najpierw moduł 2, potem 3.

Liczba punktów ECTS przeznaczonych na kształcenie w ramach specjalizacji nauczycielskiej jest zgodna z wymaganiami standardu, przy czym na moduł drugi przeznaczono o dwa punkty więcej niż wymaga standard, a na moduł trzeci o dwa punkty mniej niż wymaga standard. Rozłożenie punktów pomiędzy modułami wymaga więc korekty, podobnie jak gruntownej korekty i dostosowania do standardów MNiSW wymaga program specjalizacji nauczycielskiej.

Mimo wskazanej wcześniej wadliwej konstrukcji efektów kształcenia, należy stwierdzić spójność treści programowych z efektami kształcenia zakładanymi dla ocenianego kierunku. Na przykład na studiach I stopnia w grupie przedmiotów podstawowych dla realizacji treści programowych przedmiotu *Wybrane zagadnienia z estetyki muzyki* wskazano następujące efekty z zakresu wiedzy: zna i rozumie na poziomie podstawowym rolę refleksji muzykologicznej w kształtowaniu kultury muzycznej (M_W01), zna zależności między głównymi subdyscyplinami

muzykologicznymi (M_W05), zna i rozumie historyczny charakter kształtowania się idei muzykologicznej (M_W08); natomiast w przypadku przedmiotu *Fortepian* w zakresie wiedzy: posiada znajomość podstawowego repertuaru związanego z wybraną specjalnością (M_W20), posiada znajomość różnych tradycji wykonawczych i stylów muzycznych (M_W24), zaś w zakresie umiejętności: zna wybrane techniki wykonawcze muzyki dawnej (M_U24), posiada znajomość i umiejętność samodzielnego doboru repertuaru fortepianowego (M_U25). Podobną zgodność treści kształcenia i efektów wskazać można na studiach II stopnia, np. przedmiot *Dzieje myśli o muzyce* powinien umożliwić studentom osiągnięcie następujących efektów w zakresie wiedzy: zna i rozumie w zakresie poszerzonym rolę refleksji muzycznej i muzykologicznej w kształtowaniu kultury (M_W01), zna i rozumie historyczny charakter kształtowania się idei muzykologicznej w szerszym aspekcie kulturowym (M_W08), natomiast przedmiot *Emisja głosu z metodyką* – w zakresie wiedzy: posiada pogłębioną znajomość repertuaru muzycznego związanego z wybraną specjalnością (M_W16) i umiejętności: ma opanowany warsztat techniczny potrzebny do wykonawstwa dzieła muzycznego (M_U25), oraz kompetencji: jest otwarty na nowe idee i posiada umiejętność weryfikacji opinii w świetle dostępnych danych i argumentów (M_K02), efektywnie organizuje własną pracę i krytycznie ocenia jej stopień zaawansowania (M_K03).

Treści programowe realizowane w ramach poszczególnych przedmiotów oraz zakładane efekty kształcenia są dostępne on-line. Sylabusy są redagowane z różnym stopniem szczegółowości, jednak w przypadku niektórych przedmiotów nie zawsze uwzględniają najnowszą literaturę, dotyczy to np. przedmiotów *Historia muzyki polskiej*, *Z dziejów polskiej kultury muzycznej*, czy *Style i literatura muzyczna do muzyki polskiej*. Ponadto sylabusy niekiedy wykazują znaczące dysproporcje materiału (np. *Historia muzyki - Antyk i Średniowiecze*, wykład: na 20 tematów zajęć tylko 3 dotyczą muzyki wielogłosowej; podobnie na ćwiczeniach: jeden temat, co świadczy o niedocenieniu tego zjawiska w omawianych epokach). Zalecana literatura w większości przypadków obejmuje nowe publikacje w języku polskim, ale zdarza się też, że jest zdezaktualizowana, np.: *Historia muzyki polskiej*, wykład (Jachimecki 1914, 1948-1951, *Z dziejów polskiej kultury muzycznej*, 1958-1966; Feicht 1980); *Style i literatura muzyczna do muzyki polskiej*, ćwiczenia (Łobaczewska 1950, Mizgalski 1959) przy braku w zestawie lektur nowszych publikacji (np. D. Szlagowska 1998, B. Przybyszewska-Jarmińska 2007, B. Gwizdalanka 2006), a sporadycznie źle usytuowana (np. *Krytyka literatury*

muzykologicznej, konwersatorium: Smolarek, *Katalog tematyczny muzykaliów*) lub niezawierająca odpowiednich treści (np. *Aktualia muzyczne*, ćwiczenia: red. Paweł Marszałek, *Natchnienie poety i muzyka żenić się ze sobą powinny*). W niektórych sylabusach brak podstawowej literatury w języku polskim, np. *Wstęp do analizy muzycznej*, ćwiczenia (brak: Cook), *Historia muzyki – Klasycyzm*, wykład (brak: Rosen); *Historia muzyki – Romantyzm*, wykład (brak: Golianek, Tomaszewski, Trzęsiok); *Style i literatura muzyczna - XX w.*, ćwiczenia (tylko jedna wiekowa pozycja polska: Schaeffer). Podczas wykładów nauczyciele akademicy odwołują się jednak do nowszych publikacji, co wykazały hospitacje zajęć.

Treści programowe w zakresie znajomości języków obcych na studiach I stopnia realizowane są w ramach lektoratów i uwzględniają specyfikę ocenianego kierunku, co wyraża się w przygotowaniu studentów do tłumaczenia tekstów naukowych. Na studiach II stopnia program studiów nie przewiduje modułów kształcenia w zakresie języków obcych. Efekty kształcenia zakładają jednak znajomość zaawansowanej terminologii muzycznej i muzykologicznej w wybranym języku obcym na wymaganym poziomie ESOKJ, lecz jednostka nie zapewnia możliwości osiągnięcia tego efektu.

Na podstawie analizy katalogu przedmiotów, sylabusów, wykazu zalecanej literatury oraz w wyniku hospitacji zajęć można skonstruować, że treści programowe realizowane na studiach I i II stopnia są w większości zajęć kompleksowe, różnorodne i aktualne. Pewne zastrzeżenia budzą jedynie sylabusy wskazanych wyżej przedmiotów: *Historia muzyki - Antyk i Średniowiecze*, *Historia muzyki polskiej*, *Z dziejów polskiej kultury muzycznej*, *Style i literatura muzyczna do muzyki polskiej*, *Historia muzyki – Romantyzm*, *Style i literatura muzyczna - XX w.* Jednak w pozostałych przypadkach treści programowe umożliwiają (poza specjalizacją nauczycielską) osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia, choć w różnym stopniu, zależnie od wyboru specjalności.

Program studiów I i II stopnia uwzględnia moduły zajęć do wyboru w wymiarze przekraczającym 30% punktów ECTS, które student musi uzyskać, by otrzymać właściwe kwalifikacje. Składają się na nie moduły specjalizacyjne (specjalności), wykłady fakultatywne, lektorat języka obcego (na I stopniu) oraz seminaria dyplomowe.

Wizytowana jednostka stosuje różnorodne formy zajęć dydaktycznych: wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, warsztaty i ćwiczenia indywidualne, przy czym należy podkreślić, że wszystkie zajęcia odbywają się w niewielkich grupach, sprzyjających indywidualizacji procesu kształcenia. Nauka gry na instrumentach (fortepian, organy)

odbywa się w ramach zajęć indywidualnych, ćwiczenia z dyrygentury chóralnej prowadzone są w grupach liczących nie więcej niż 5 osób, zaś w seminarium uczestniczy nie więcej niż: 10 osób (na seminarium licencjackim) lub 15 osób (na seminarium magisterskim). W wykładach i ćwiczeniach prowadzonych dla całych roczników uczestniczy nie więcej niż 25 osób. Taka liczebność grup studenckich dla poszczególnych form zajęć pozwala na osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia przypisanych do przedmiotów i modułów. Na studiach I stopnia udział wykładów w stosunku do innych form zajęć wynosi 36% (przy udziale ćwiczeń 51% + 13 % inne formy zajęć), a na studiach II stopnia 50 % (przy udziale ćwiczeń 28% + 22 % inne formy zajęć). Harmonogram zajęć i usytuowanie siedziby jednostki umożliwiają studentom uczestniczenie w wykładach ogólnouniwersyteckich, lektoratach oraz zajęciach wychowania fizycznego, pozwalają też organizować własną pracę badawczą.

W *Raporcie samooceny* jednostka wskazała na ogólne zasady dotyczące stosowanych metod kształcenia i sposób powiązania ich z wybranymi kierunkowymi efektami kształcenia. Stosowane metody (podające, problemowe, warsztatowe i ćwiczenia) wspomagają umiejętności badawcze studentów, motywując ich do pracy naukowej oraz sprzyjają osiągnięciu przez nich zakładanych efektów kształcenia. Studenci są nie tylko wprowadzani w działania naukowo-badawcze pracowników naukowych poszczególnych katedr, lecz także uczestniczą w nich aktywnie, samodzielnie podejmując i inicjując działania badawcze, doskonaląc umiejętności pracy zespołowej, czy grupowej analizy materiałów naukowych. Opieka i wspieranie studentów w procesie uczenia się dokonuje się poprzez zapewnienie studentom indywidualnych kontaktów z wykładowcami poza zajęciami. Seminarium licencjackie i magisterskie są nastawione na realizację indywidualnych zainteresowań badawczych studenta. W chwili obecnej na kierunku *muzykologia* nie studiują studenci z niepełnosprawnościami, ale takie osoby znajdują się wśród absolwentów. W przypadku pojawienia się studentów z niepełnosprawnościami przewiduje się, że ich potrzeby określone będą w toku indywidualnych rozmów z kierownikiem specjalności, dyrektorem jednostki lub władzami wydziału. Indywidualna organizacja studiów umożliwia także dostosowanie metod kształcenia do specyficznych potrzeb poszczególnych studentów z niepełnosprawnościami.

Ważnym komponentem indywidualnego rozwoju studentów jest podnoszenie kompetencji społecznych z zakresu publicznych występów, uwzględniających zarówno

wiedzę muzykologiczną, jak i artystyczne umiejętności wykonawcze. Wskazane metody zostały odpowiednio powiązane z wybranymi efektami kształcenia, ogólnie rzecz biorąc na studiach I dominują formy ćwiczeniowe (51,5% godzin zajęciowych), zaś na II stopniu jako dominującą nad innymi formami zajęć stosuje się metodę wykładową (50% godzin zajęciowych).

W *Raporcie samooceny* jednostka w sposób właściwy określiła politykę jakości w zakresie sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia, wskazując jako najważniejszą w tym procesie ocenę pracy dyplomowej. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia reguluje zarządzenie Rektora KUL w sprawie systemu weryfikacji efektów kształcenia z dn. 12 maja 2015 roku.

Poziom osiągniętych efektów kształcenia jest na bieżąco sprawdzany przez obserwację w toku zajęć oraz przez egzaminy, zaliczenia, prace częściowe, kolokwia, testy, referaty, recenzje i prezentacje oraz poprzez udział w koncertach i projektach naukowych, a także przez obserwację indywidualnej pracy studenta. Metody weryfikacji stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia są trafnie dobrane i zapewniają możliwość oceny w przypadku wszystkich efektów kształcenia, np. na studiach I stopnia wykład *Historia instrumentów muzycznych* zaliczany jest na podstawie uczestnictwa studenta w wykładzie (25%), znajomości lektur (25%) i egzaminu ustnego (50%), a na studiach II stopnia przedmiot *Czytanie partytur* prowadzony w formie zajęć praktycznych oceniany jest w 90% na podstawie aktywnego uczestnictwa w zajęciach i w 10% w ramach zaliczenia ustnego. Pisemne prace etapowe w różnym stopniu dostarczają studentom informacji zwrotnych o stopniu osiągnięcia przez nich zaplanowanych efektów kształcenia. W niektórych pracach etapowych przeglądanych przez członków ZO PKA – choć nie jest to regułą – czasami brakowało kryteriów oceny, samej oceny i komentarza do niej, a nawet nazwisk studentów. Wyniki weryfikacji stopnia osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia dokumentowane są w różnych formach (prace egzaminacyjne, etapowe itp.) oraz w wypełnionych dziennikach praktyk, sprawozdaniach z praktyk, a na zakończenie procesu kształcenia w pracach dyplomowych i protokołach egzaminów dyplomowych. Nauczyciele akademicki przechowują dokumentację w wersji papierowej (w katedrach) lub w wersji elektronicznej przez rok od zakończenia realizacji przedmiotu.

Studenci kierunku *muzykologia* I i II stopnia są włączani w działalność naukową i artystyczną prowadzoną przez pracowników Instytutu Muzykologii zgodnie z ich

specjalnością i poziomem wiedzy bądź umiejętności; uczestniczą w opracowywaniu dokumentacji zabytkowych organów, sporządzaniu katalogów pieśni i materiałów źródłowych, biorą udział samodzielnie lub wspólnie z pedagogami w koncertach. Działania te służą zdobywaniu doświadczenia przydatnego w przyszłej pracy zawodowej zgodnej z kierunkiem kształcenia.

Studenci nabywają kompetencji badawczych pod kierunkiem opiekuna naukowego pracy licencjackiej (studia I stopnia) i magisterskiej (studia II stopnia). Tematyka i metodyka poszczególnych prac dyplomowych różnią się w zależności od wybranej przez studenta specjalności. Studenci studiów I stopnia mogą wybrać seminarium etnomuzykologia i hymnologia lub instrumentologia. W ramach studiów II stopnia dostępne są trzy seminaria magisterskie: etnomuzykologia i hymnologia, instrumentologia oraz polifonia religijna.

Tematyka prac dyplomowych dobierana jest z uwzględnieniem zainteresowań badawczych studenta oraz kompetencji naukowych prowadzącego seminarium. Rodzaje i tematyka prac etapowych i egzaminacyjnych są zróżnicowane w zależności od poziomu studiów. Są one zawsze zgodne z koncepcją kształcenia, zaś w przypadku studiów II stopnia – nastawione na ocenę pogłębionej wiedzy i umiejętności. Prace licencjackie w większym stopniu oparte są na istniejącej literaturze przedmiotu, natomiast prace magisterskie częściej bazują na materiale źródłowym. Ze względu na profil studiów w wizytowanej jednostce, niektóre prace zaliczeniowe mają charakter praktyczny, zwłaszcza w zakresie gry na instrumentach, dyrygentury, kształcenia słuchu i in. Mała liczba studentów umożliwia ich wsparcie w procesie uczenia się w powiązaniu z diagnozowanym stopniem osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Za właściwe należy też uznać metody weryfikacji efektów kształcenia w zakresie nauczania języków obcych na studiach I stopnia. Za podsumowanie oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia odpowiada Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz Uniwersytecka Komisja ds. Jakości Kształcenia.

Monitoring losów absolwentów prowadzony jest od 2012 r. przez Biuro Karier KUL w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Wyniki wskazują na wysoki i bardzo wysoki poziom wykorzystania w późniejszej pracy wiedzy i kompetencji zdobytych na studiach. Absolwenci pracują jako organiści i chórmistrzowie (w parafiach), nauczyciele w szkołach podstawowych, szkołach muzycznych I stopnia, innych placówkach edukacyjnych, zatrudniani są także w instytucjach kultury (m.in. Filharmonia

Lubelska, Teatr Muzyczny w Lublinie) i wydawnictwach muzycznych (Polihymnia). Duża grupa absolwentów studiów zarówno I, jak i II stopnia kontynuuje naukę na uczelniach artystycznych (w zakresie gry na organach, dyrygentury chóralnej i śpiewu solowego). Znaczna część absolwentów studiów I stopnia kontynuuje naukę na studiach II stopnia (między 48% a 65%). Rocznie średnio 4 absolwentów studiów II stopnia rozpoczyna naukę na studiach doktoranckich.

Według studentów, stosowane na kierunku *muzykologia* metody sprawdzania wiedzy i stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są dostosowane do specyfiki kształcenia. Studenci na spotkaniu z ZO PKA stwierdzili, że na stronie internetowej w sylabusach przedmiotów brakuje czasami informacji o formach weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Natomiast studenci są informowani na początku semestru o planowanych formach i terminach oceniania ich wiedzy, umiejętności i kompetencji. W trakcie semestru mają możliwość zgłaszania się do wykładowców w ramach konsultacji. Ze względu na charakter studiów na kierunku *muzykologia*, gdzie istotna część zajęć ma charakter indywidualny, studenci mogą osobiście uzgadniać terminy zaliczeń i egzaminów, co sprzyja dobrej organizacji sesji egzaminacyjnej i pozwala na odpowiednie przygotowanie się do niej. Ocena prac pisemnych omawiana jest ze studentem, co zapewnia informację zwrotną o postępach dokonywanych w czasie studiów. Dopuszczalne jest ponowne przystąpienie do ewaluacji osiągnięć, jeśli student chce zdobyć wyższą ocenę, co motywuje do pracy nad rozwojem indywidualnym studentów. Studenci zwrócili jednak uwagę, że nauczyciele akademicki zbyt pobłażliwie traktują niesamodzielne rozwiązywanie testów i korzystanie przez niektórych studentów z niedozwolonej pomocy. W przypadkach spornych lub konfliktowych studenci mogą wyjaśnić problem bezpośrednio z wykładowcą lub zwrócić się do dyrekcji Instytutu Muzykologii. Studenci uzyskują wszechstronne wsparcie od wykładowców zarówno w czasie zajęć i w godzinach wyznaczonych konsultacji, jak i w ramach dodatkowych zajęć indywidualnych, zwłaszcza w przypadku zajęć instrumentalnych.

Ze szczególnego wsparcia w skali całej uczelni mogą korzystać studenci z niepełnosprawnościami, np. opracowanie testów alfabetem Braille'a. Na uczelni utworzono Centrum Aktywizacji Osób z Niepełnosprawnościami KUL CAN, które koordynuje w ramach Uczelni wszelkie działania na rzecz wsparcia dla tej grupy studentów.

Jednostka przyjęła zasady rekrutacji określone dla całej Uczelni. Na studia I stopnia podstawą rekrutacji jest świadectwo maturalne (tzw. „nowa” lub „stara” matura), bez rozróżniania poziomu podstawowego i rozszerzonego (60% wyniku końcowego) oraz sprawdzian uzdolnień muzycznych w zakresie rytmu oraz predyspozycji słuchowych i wokalnych (40% wyniku końcowego). Na świadectwie maturalnym uwzględniane są oceny z języka polskiego (30%) oraz z historii, historii muzyki lub matematyki, biorąc pod uwagę najwyższy wynik z jednego z tych trzech przedmiotów (30%). O przyjęcie na studia II stopnia mogą się ubiegać absolwenci studiów licencjackich kierunku *muzykologia* lub pokrewnych kierunków studiów humanistycznych licencjackich albo magisterskich. Podstawą kwalifikacji jest wynik na dyplomie (25%) oraz wynik rozmowy na temat zainteresowań muzykologicznych (75%). Zasady rekrutacji są dostępne dla kandydatów na stronie internetowej Uczelni i jednostki prowadzącej kierunek *muzykologia* oraz w ulotce dla kandydatów na studia, zostały one sformułowane przejrzysto i dobrze informują o przebiegu sprawdzianu (I stopień) i rozmowy kwalifikacyjnej (II stopień). Jakkolwiek w informacji o studiach na I stopniu podano, że studenci mają możliwość zdobycia kwalifikacji nauczycielskich, to nie zaznaczono, że jest to specjalizacja dodatkowa, wymagająca wniesienia stosownej opłaty. Studenci dowiadują się o tym dopiero w trakcie kształcenia, przed wyborem specjalizacji nauczycielskiej.

Zasady zaliczania modułów kształcenia, procedury związane z dyplomowaniem oraz zasady zaliczania kolejnych etapów studiów, a także zasady przyjmowania studentów z innych uczelni wyższych w sposób szczegółowy określa *Regulamin Studiów KUL*. Według studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA powyższe zasady są powszechnie dostępne i zrozumiałe. Warunki przeniesienia z innej uczelni bądź podjęcia studiów na kierunku *muzykologia* jako drugim kierunkiem kształcenia w KUL w oparciu o *Regulamin studiów w KUL* określa Dziekan, wskazując różnice programowe i terminy ich zaliczenia.

Zasady dyplomowania na poziomie studiów I i II stopnia określa Uchwała Senatu KUL z 6 czerwca 2013 oraz *Regulamin studiów w KUL*. Informacje te są łatwo dostępne dla interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na stronie internetowej Uczelni i Wydziału Teologii. Ponadto na początku seminarium licencjackiego/magisterskiego studenci są informowani o szczegółowych wymaganiach dotyczących prac dyplomowych, obowiązujących terminach i wymaganej w procesie dyplomowania dokumentacji. Na kierunku *muzykologia* nie są stosowane systemy antyplagiatowe. W celu dbania o wysoki

poziom prac dyplomowych w maju 2017 na Wydziale Teologii powołano komisję kontroli prac dyplomowych. Proces dyplomowania na kierunku *muzykologia*, na studiach I i II stopnia, przestrzega zasad określonych dla całej Uczelni i jest zgodny z przepisami oraz etyką akademicką.

Procedury uwzględniania efektów uczenia się zdobytych poza szkolnictwem wyższym określa *Regulamin* przyjęty Uchwałą Senatu KUL z 25 czerwca 2015. Na Wydziale Teologii powołano komisję i pełnomocnika PEUS, lecz dotychczas nikt nie zgłosił chęci skorzystania z tej procedury.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

2.1. Program studiów na kierunku *muzykologia*, studia I i II stopnia, zapewnia możliwość osiągnięcia efektów kształcenia (mimo ich wadliwej konstrukcji) określonych dla ocenianego kierunku, a także realizacji treści kształcenia w przewidzianym na to czasie – 6 semestrów na I stopniu, 4 semestrów na II stopniu. Prawdłowo został oszacowany nakład pracy poniesiony przez studentów (mierzony liczbą punktów ECTS przyporządkowanych do programu) dla poszczególnych modułów i przedmiotów. Treści kształcenia studiów I i II stopnia mają charakter kompleksowy i różnorodny, są dostosowane do zakładanych efektów kształcenia i w większości uwzględniają aktualny stan wiedzy muzykologicznej oraz wiedzy i umiejętności w obszarze sztuki. Korekty wymaga jednak dobór literatury w sylabusach przedmiotów i wprowadzenie publikacji najnowszych, np. w przypadku przedmiotów: *Historia muzyki - Antyk i Średniowiecze*, *Historia muzyki polskiej*, *Z dziejów polskiej kultury muzycznej*, *Style i literatura muzyczna do muzyki polskiej*, *Historia muzyki – Romantyzm*, *Style i literatura muzyczna - XX w.*; stosowane nazewnictwo przedmiotów nie zawsze jest adekwatne do treści programowych; brak informacji o przedmiotach do wyboru oraz nieadekwatne formy zajęć pedagogiczno-psychologicznych na specjalności nauczycielskiej.

Zdecydowanych działań naprawczych wymaga kształcenie na specjalności nauczycielskiej – dostosowanie programu do standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela zarówno w zakresie treści merytorycznych, jak i wymiaru oraz charakteru praktyk, a także opracowanie sylabusów przedmiotów i praktyk.

Na kierunku *muzykologia* stosowane są zróżnicowane metody kształcenia oraz ich elastyczny dobór, czemu sprzyja mała liczebność grup i wymagane na tym kierunku kształcenie indywidualne. Studenci mają możliwość poznania metod badawczych (na I stopniu) i ich stosowania we własnych badaniach, zwłaszcza w przygotowywaniu pracy magisterskiej (na II stopniu).

Praktyki zawodowe – z wyłączeniem specjalności nauczycielskiej – są dobrze zorganizowane i udokumentowane, prowadzony jest stały monitoring praktyk z udziałem opiekuna praktyk. Kształcenie językowe spełnia wymagania standardowe na I stopniu, zaś na II stopniu wymagane jest stworzenie studentom możliwości osiągnięcia pogłębionej znajomości języka obcego na poziomie B2+.

Studenci kierunku *muzykologia* otrzymują wsparcie ze strony wykładowców w postaci indywidualnych konsultacji, ITS lub IOS; zwłaszcza studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na dostosowane do ich potrzeb formy kształcenia i zaliczania etapów studiów.

2.2. Na kierunku *muzykologia* stosowane są różnorodne metody sprawdzania i oceny stopnia osiągania efektów kształcenia, dostosowane do specyfiki poszczególnych przedmiotów bądź modułów zajęć. Zasady sprawdzania i oceniania osiągnięć studentów są przejrzyste i obiektywne, formy i terminy przeprowadzania sprawdzianów są podawane studentom na początku semestru, ze szczególnego wsparcia mogą korzystać studenci z niepełnosprawnościami, np. opracowanie testów alfabetem Braille’a. Na uczelni utworzono Centrum Aktywizacji Osób z Niepełnosprawnościami KUL CAN, które koordynuje wszelkie działania na rzecz wsparcia dla tej grupy studentów. ZO PKA dokonał oceny prac etapowych i dyplomowych, które na ogół wypadły pozytywnie. Należy jednak zwrócić więcej uwagi na dyscyplinę przeprowadzania egzaminów i oceny prac etapowych oraz informację zwrotną dla studentów o stopniu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

2.3. Zasady rekrutacji zostały sformułowane przejrzysto i są dostępne na stronach internetowych Uczelni i Wydziału Teologii oraz w ulotkach dla kandydatów na studia. Przyjęte zasady są obiektywne i gwarantują równe szanse wszystkim kandydatom. Błędna jest jedynie informacja o specjalizacji nauczycielskiej, gdyż nie zawiadamia się kandydatów, że jest to specjalizacja dodatkowa i wymagająca wniesienia specjalnej opłaty.

Zasady dyplomowania odpowiadają zakładanym celom i efektom kształcenia. Określono także zasady uznawania efektów kształcenia zdobytych na innych wydziałach/uczelniach. Opracowano procedury PEUS, lecz dotychczas nikt nie skorzystał z tej możliwości. Wszystkie informacje dotyczące zasad rekrutacji, uznawania efektów uczenia się w ramach szkolnictwa wyższego i poza nim, a także o zasadach dyplomowania dostępne są na stronach internetowych, uczelnia przygotowała także ulotki drukowane dla kandydatów na studia na KUL.

Na ocenę zadowalająco wpłynęło wadliwe przyporządkowanie obszarowe efektów kształcenia do modułów i przedmiotów, niezgodność kształcenia na specjalności nauczycielskiej ze standardem, niekompletność sylabusów przedmiotów i niespełnianie wymagań kształcenia językowego na II stopniu studiów.

Dobre praktyki

Kompleksowe wsparcie studentów z niepełnosprawnościami w procesie kształcenia koordynowane przez uczelniane centrum KUL CAN.

Zalecenia

1. Uwzględnienie w opisach modułów i przedmiotów (sylabusach) zweryfikowanych kierunkowych efektów kształcenia przyporządkowanych do obszaru nauk humanistycznych i obszaru sztuki oraz specjalnościowych efektów kształcenia odnoszących się do efektów kierunkowych.
2. Dostosowanie kształcenia na specjalności nauczycielskiej do standardu kształcenia nauczycieli w zakresie:
 - realizacji wszystkich treści modułu 2 i 3 standardu w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i przygotowania do nauczania przedmiotu;
 - przeznaczenia pełnego minimalnego czasu określonego standardem na przygotowanie do nauczania na właściwym poziomie edukacyjnym w szkole podstawowej w zakresie jednego przedmiotu;
 - realizacji praktyki pedagogicznej i praktyki dydaktycznej w pełnym wymiarze minimalnego czasu określonego standardem w szkole podstawowej;
 - zapewnienia kształcenia na specjalności nauczycielskiej w minimalnym czasie trzech semestrów;

- zapewnienia właściwego następstwa realizacji modułów standardu: najpierw przygotowanie pedagogiczno-psychologiczne, potem przygotowanie do nauczania przedmiotu;
 - zapewnienia realizacji praktyki pedagogicznej równoległe do realizacji modułu drugiego standardu;
 - zapewnienia realizacji praktyki dydaktycznej równoległe do modułu trzeciego po zakończeniu praktyki pedagogicznej;
 - korekty punktacji ECTS w ramach modułów 2 i 3 (przesunięcie dwóch punktów z modułu 2 do modułu 3);
 - przygotowanie sylabusów praktyki oraz pozostałych przedmiotów na specjalności nauczycielskiej w sposób zapewniający realizację wszystkich szczegółowych efektów kształcenia zawartych w standardzie oraz wskazanych w nim treści.
3. Korekta sylabusów przedmiotów pod względem zgodności nazewnictwa przedmiotów z treściami merytorycznymi, uaktualnienie lektur i wprowadzenie do wykazów publikacji najnowszych, a także uzupełnienie w nich planowanych form weryfikacji zakładanych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów.
 4. Podjęcie działań wykluczających korzystanie przez studentów z niedozwolonej pomocy, a także zapewnienie studentom informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.
 5. W zakresie kształcenia językowego: zapewnienie na studiach II stopnia realizacji i weryfikacji efektów kształcenia w zakresie pogłębienia znajomości języka obcego przez studentów do poziomu B2+ ESOKJ; monitorowanie poziomu kształcenia językowego i zapewnienie studentom możliwości udziału w zajęciach w językach obcych w ramach realizacji programu studiów, a nie tylko w ramach dodatkowych punktów ECTS.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu kształcenia, a także opis przebiegu decyzyjnego prowadzącego do zatwierdzenia programu kształcenia określone zostały w załączniku do Uchwały Senatu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Zgodnie z wytycznymi określonymi w ww. uchwale projekt programu kształcenia przygotowuje na Wydziale Teologii dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia, komisja programowa powołana przez Dziekana, w skład której wchodzi dyrektor instytutu, wybrani przez radę instytutu nauczyciele akademicy, dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, oraz odpowiednio przedstawiciele studentów lub doktorantów wskazani przez samorządy. W trakcie przygotowywania programów uwzględniane są przede wszystkim następujące aspekty: zgodność programu kształcenia z misją i strategią Uczelni oraz Wydziału, potrzeby rynku pracy, wzorce międzynarodowe, jak i infrastruktura niezbędna do realizacji sformułowanych celów kształcenia. Projekt programu kształcenia podlega zaopiniowaniu przez samorząd studentów oraz interesariuszy zewnętrznych.

Tryb opiniowania projektu programu przez interesariuszy określa Rada Wydziału. Na Wydziale Teologii w opracowaniu programów kształcenia oraz dostosowaniu efektów kształcenia do oczekiwań rynku pracy zaangażowani są w sposób systemowy interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Do interesariuszy wewnętrznych, którzy realizują określone zadania związane z projektowaniem efektów kształcenia, należą przede wszystkim studenci oraz kadra dydaktyczna ocenianego kierunku. Interesariusze wewnętrzni uczestniczą w projektowaniu efektów kształcenia i ich zmian poprzez udział w Senacie, Radzie Wydziału, komisjach programowych, Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Przedstawiciele studentów są obecni z prawem głosu w Senacie Uczelni i Radzie Wydziału. Podczas spotkania z ZO PKA przedstawiciele Samorządu Studenckiego, w tym osoby delegowane do reprezentowania studentów w wymienionych gremiach, uznali, iż ich udział w projektowaniu programu kształcenia oraz innych działaniach na rzecz podnoszenia jakości kształcenia jest raczej bierny. Studenci mogą wprowadzić inicjować zmiany w projektowaniu i realizacji efektów kształcenia oraz przebiegu procesu dydaktycznego, ale opinie na ten temat łatwiej jest im wyrażać w ankietach niż na forum zgromadzeń uczelnianych, gdyż czują się w tych sprawach mniej kompetentni. Nauczyciele akademicy, jako członkowie Rady Wydziału

oraz gremiów projakościowych, biorą udział w procesie projektowania efektów kształcenia poprzez uczestnictwo w posiedzeniach ww. organów, podczas których omawiane są sposoby realizacji założonych efektów kształcenia i ich weryfikacji w ramach poszczególnych przedmiotów. W trakcie przygotowywania zmian w programie kształcenia uwzględniane są wyniki monitorowania losów zawodowych absolwentów, opinie studentów (wyrażone najczęściej w cyklicznie prowadzonych ankietach), gruntowna analiza aktualnej sytuacji rynkowej, zapotrzebowanie rynku pracy oraz opinie przedstawione przez interesariuszy zewnętrznych.

Wydziałowa komisja programowa przedstawia projekt programu kształcenia wraz z dokumentacją towarzyszącą do weryfikacji Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Komisja ds. Jakości Kształcenia opiniuje i rekomenduje Dziekanowi dokumentację programową. Po zaopiniowaniu przez Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia Dziekan przedstawia Senatowi stosowny wniosek o podjęcie uchwały w sprawie określenia efektów kształcenia. Po podjęciu przez Senat uchwały oraz zaopiniowaniu w dalszej kolejności programu przez Senacką Komisję ds. Dydaktyki i Wychowania, Dziekan przedkłada program Radzie Wydziału. W przypadku jakichkolwiek zmian w programie kształcenia procedura stosowana jest odpowiednio. Z inicjatywą zmian w programie może wystąpić Dziekan, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia lub Dyrektor jednostki prowadzącej kierunek w wyniku corocznej oceny efektów kształcenia. Szczególną rolę w procesie zatwierdzania, zmian oraz monitorowania i okresowych przeglądów programów kształcenia odgrywa Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, do której należy w szczególności:

- 1) prowadzenie oceny jakości kształcenia na wydziale;
- 2) przedstawianie dziekanowi propozycji działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia na wydziale na podstawie wyników oceny, o której mowa w pkt. 1;
- 3) wdrażanie i monitorowanie realizacji Krajowych Ram Kwalifikacji na wydziale;
- 4) współpraca z przedstawicielami pracodawców i ekspertów w zakresie konsultacji programów i efektów kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych na wydziale;
- 5) określenie zasad oceny i podnoszenia kwalifikacji nauczycieli akademickich zatrudnionych na wydziale;

- 6) coroczne przedstawianie dziekanowi oraz Radzie Wydziału sprawozdania z prac Komisji.

Systemowe usytuowanie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w procesie decyzyjnym związanym z planowaniem, monitorowaniem, oceną oraz doskonaleniem jakości kształcenia na Wydziale stanowi wyraz szczególnej dbałości o kwestie związane z zapewnianiem oraz doskonaleniem jakości programów kształcenia na Wydziale. Ponadto wyposażenie Komisji w kompetencje związane z prowadzeniem działań w zakresie oceny i podnoszenia kwalifikacji nauczycieli akademickich zwiększa możliwość jej oddziaływania na proces zapewniania zasobów niezbędnych dla realizacji programu kształcenia, a także maksymalne wykorzystanie potencjału naukowego, artystycznego i dydaktycznego kadry.

Komisja na wniosek komisji programowych lub z własnej inicjatywy prowadzi bieżącą ocenę programów kształcenia, a także monitoruje stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez studentów ocenianego kierunku przy uwzględnieniu poszczególnych etapów kształcenia. Ogólne zasady sprawdzania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia reguluje zarządzenie Rektora KUL w sprawie systemu weryfikacji efektów kształcenia z 12 maja 2015 r. W ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia został wprowadzony system weryfikacji efektów kształcenia, zakładający sprawdzanie efektów kształcenia w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów, a także efektów kształcenia dla całego programu kształcenia określonych procesem dyplomowania. System ten obejmuje też sprawdzenie osiągnięcia efektów kształcenia dokonywane przez absolwentów i pracodawców w kontekście ich zbieżności z oczekiwaniami rynku pracy. Za podsumowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia odpowiada Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz Uniwersytecka Komisja ds. Jakości Kształcenia. Niezależnie od działań Komisji ds. Jakości Kształcenia w tym zakresie, monitorowanie i ocena stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez studentów prowadzona jest na bieżąco przez nauczycieli akademickich oraz Dyrektora jednostki prowadzącej kierunek studiów. Ponadto systematycznie przeglądane są sylabusy przy uwzględnieniu analizy wykorzystywanych metod i treści kształcenia. Mimo tych działań ZO PKA dostrzega konieczność weryfikacji wielu sylabusów przedmiotów na kierunku *muzykologia*. Systemowej analizie prowadzonej przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia podlegają również prace dyplomowe. Z uwagi na fakt, iż w skład Wydziałowej Komisji ds.

Jakości Kształcenia wchodzi m.in. Dyrektor Instytutu Muzykologii realizującego kształcenie na ocenianym kierunku, komunikacja bezpośrednia oraz informacja nt. problemów związanych z realizacją założonych efektów kształcenia przekazywana jest na bieżąco, a działania doskonalące podejmowane są na odpowiednim szczeblu. Analiza poziomu uzyskania zakładanych efektów kształcenia stanowi podstawę weryfikacji sylabusów, treści kształcenia, metod dydaktycznych oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia. Opisany tu system działa jednak w skali Wydziału Teologii w sposób niedoskonały, gdyż nie zidentyfikował problemu wynikającego z niezgodności dokumentacji kierunku – przyporządkowania obszarowego w Uchwałach Senatu KUL oraz w systemie POL-on – ze stanem faktycznym oraz wadliwej konstrukcji kierunkowych efektów kształcenia i sposobu ich praktycznego zastosowania w programie studiów.

Podobnie jak na etapie projektowania, interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni uczestniczą zarówno w monitorowaniu i okresowym przeglądzie programu kształcenia oraz w ocenie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w sposób bezpośredni poprzez udział w gremiach odpowiedzialnych za realizację tych zadań (m.in. studenci, nauczyciele akademicy), dyskusjach tematycznych (m.in. studenci, nauczyciele akademicy, pracodawcy), jak i pośrednio poprzez proces ankietyzacji (studenci, absolwenci, pracodawcy, nauczyciele akademicy).

Wydział Teologii otrzymuje za pośrednictwem Biura Karier wyniki badań absolwentów. Badanie kariery zawodowej absolwentów jest jednym z elementów działań na rzecz doskonalenia programu oraz oferty kształcenia. To proces, który ma przede wszystkim za zadanie określić, jaki wpływ ma wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne zdobyte podczas studiów na sytuację zawodową absolwentów po pewnym czasie od ukończenia studiów. Z wyników monitorowania mogą korzystać zainteresowane jednostki organizacyjne KUL oraz pracodawcy. Ponadto raporty są przekazywane do Biura Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia oraz Prorektorowi ds. Studenckich, Dziekanom, Uniwersyteckiej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowym Komisjom ds. Jakości. Gromadzenie oraz analiza wyników monitorowania karier zawodowych i oceny efektów kształcenia z założenia powinny służyć poszczególnym jednostkom w dalszych działaniach związanych ze zmianami w planach i programach studiów (weryfikacja efektów kształcenia) lub w ofercie kształcenia (m.in. przy otwieraniu nowych kierunków studiów). W trakcie wizytacji uzyskano informację, iż Biuro opracowujące wyniki badania losów zawodowych absolwentów nie dostaje

informacji zwrotnej nt. stopnia wykorzystania niniejszych wyników w procesie doskonalenia procesu kształcenia.

W trakcie wizytacji przedstawiono przykłady działań, będących wynikiem wpływu konsultacji z interesariuszami, a mianowicie:

Interesariusze zewnętrzni – wnioski wdrożone	
Archidiecezjalne Studium Organistowskie	Rozszerzenie bloku zajęć z zakresu organoznawstwa – wprowadzono dodatkowo 30 godz. <i>Podstaw budowy organów</i> na II roku studiów I stopnia
	Zastąpienie wąskiego zakresu specjalności <i>Muzyka liturgiczna</i> pojęciem szerszym <i>Muzyka kościelna</i> na studiach I stopnia
Filharmonia im. H. Wieniawskiego w Lublinie	Rozszerzenie formuły i treści kształcenia specjalności teoretycznej – <i>Teoria muzyki i krytyka muzyczna</i>
	Dostosowanie programu specjalności <i>Teoria muzyki i krytyki muzycznej</i> do wymagań współczesnego rynku muzycznego w zakresie świeckiej muzyki poważnej, m.in. przez wprowadzenie nowych przedmiotów (np. <i>Literatura symfoniczna, Historia technik kompozytorskich, Zagadnienia wykonawcze muzyki kameralnej, Wybrane zagadnienia muzyki dawnej</i>) w miejsce dotychczasowych (m.in. <i>Muzyczne tradycje Europy, Koncepcje wykonawcze monodii liturgicznej</i>)
Teatr Muzyczny w Lublinie	Rozszerzenie treści wykładu <i>Historia teatru muzycznego</i> o twórczość operową (<i>Historia opery i teatru muzycznego</i>) oraz wprowadzenie przedmiotu <i>Aktualia muzyczne</i> .
Interesariusze wewnętrzni – wnioski wdrożone	
Studenci	Uwzględnienie sugestii studentów przy konstrukcji nowego programu obowiązującego od roku 2014/2015 w zakresie liczby godzin i rodzajów zajęć dydaktycznych składających się na siatkę dotychczasowego programu

Ponadto Rada Wydziału, na wniosek Dziekana, może powołać Kapitułę Ekspertów. W skład Kapituły wchodzi przedstawiciele ekspertów w liczbie określonej przez dziekana. Kapituła stanowi organ doradczy, w szczególności w zakresie:

- 1) oceny koncepcji kształcenia;
- 2) opiniowania programów i efektów kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych przez Wydział Teologii;
- 3) organizacji praktyk zawodowych.

W trakcie wizytacji uzyskano jednak informację, iż w obecnej kadencji Kapituła ekspertów nie została powołana. W opinii Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia współpraca z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi jest w pełni satysfakcjonująca.

Monitorowaniu i doskonaleniu programów kształcenia służy także ocena bieżąca kadry realizującej kształcenie na ocenianym kierunku. W trakcie wizytacji przedstawiono wyniki analiz ewaluacji przeprowadzonej w ostatnim roku akademickim. Ponadto prowadzona jest ocena infrastruktury wspierającej proces dydaktyczny. Studenci oraz nauczyciele akademicki wizytowanego kierunku mają możliwość wyrażenia swojej oceny w procesie ankietyzacji lub w innej formie. W Jednostce prowadzona jest ocena stopnia dostosowania bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności zapewniania dostępu do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (sale wykładowe oraz ich wyposażenie, dostęp do instrumentów). Wielokrotnie podczas spotkań ten aspekt oceny był podnoszony, szczególnie w kontekście działań naprawczych, które jednostka organizacyjna powinna była wprowadzić po ostatniej ocenie PKA.

Analiza dokonana przez Zespół Oceniający PKA wykazała, że w efekcie monitorowania i okresowych przeglądów programów kształcenia Jednostka podjęła szereg działań mających na celu doskonalenie procesu kształcenia na wizytowanym kierunku. Przykładowe działania oraz przesłanki do ich podjęcia przedstawiono w tabeli poniżej.

Wnioski wynikające z monitorowania programów kształcenia	Działania doskonalące
---	------------------------------

i sposobu ich realizacji	
Stwierdzono konieczność zmian organizacyjnych	– likwidacja Katedry Hermeneutyki i Krytyki Muzycznej, połączenie Katedry Monodii Liturgicznej z Katedrą Polifonii Religijnej
Dostosowanie programów kształcenia do powszechnie obowiązujących przepisów prawa	– korekta i zatwierdzenie programów kształcenia na kierunku muzykologia – studia I i II stopnia, studia doktoranckie
Cykliczna kontrola jakości prac dyplomowej na podstawie uchwały Rady Wydziału Teologii KUL	– wprowadzono wzór raportu kontrolującego poziom jakości prac dyplomowych oraz powołano komisję kontroli prac dyplomowych
Konsultacje z interesariuszami	– wnioski i działania doskonalące zostały opisane w tabeli powyżej

Uwzględniając wnioski ZO PKA wynikające z analizy programów kształcenia, należy podkreślić, iż zostały stwierdzone usterki, które pomimo sprawnie zorganizowanego i funkcjonującego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, nie zostały zdiagnozowane przez Jednostkę, np. w zakresie: niezgodności jednoobszarowego przyporządkowania studiów w Uchwale Senatu KUL i systemie POL-on ze stanem faktycznego kształcenia dwuobszarowego; konieczności uzyskiwania przez studentów tych samych efektów kształcenia, gdyż nie wszyscy studenci osiągają w sposób porównywalny efekty dwuobszarowe; niezgodności programu kształcenia dla specjalności nauczycielskiej ze standardami określonymi w przepisach, a także niekompletność sylabusów, nieaktualne wykazy lektur w niektórych przypadkach oraz niezgodność nazw niektórych przedmiotów z treściami merytorycznymi.

Wydział zapewnia publiczny dostęp do informacji, wykorzystując współczesne kanały komunikacji z własnymi interesariuszami, tj. stronę internetową, jak i tradycyjne formy przekazu, tj. gabloty informacyjne, spotkania tematyczne, ulotki itp. Weryfikacja dostępności i aktualności informacji dla interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

prowadzona jest na bieżąco przez Władze Uczelni, jak i Wydziału. Niemniej, Wydział Teologii KUL posiada autonomię w kreowaniu zakresu informacji dostępnych na stronie internetowej bezpośrednio zorientowanych na potrzeby swoich interesariuszy. Wydział Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego posiada rozbudowaną podstronę internetową, zlokalizowaną pod adresem: <http://www.kul.pl/wydzial-teologii,16.html>. Zakres informacji jest kompleksowy i kompatybilny z polityką informacyjną kreowaną przez Władze Uczelni, zarówno w odniesieniu do struktury informacji, jak i sposobu ich prezentacji. Na stronie własnej Wydziału Teologii publikowane są informacje zarówno dla studentów, kandydatów na studentów, pracowników i współpracowników Wydziału oraz ewentualnych interesariuszy zewnętrznych, które zostały odpowiednio tematycznie skatalogowane. Na stronie internetowej Instytutu Muzykologii oraz w systemie e-KUL zamieszczony jest plan studiów wizytowanego kierunku, a także karty modułów kształcenia określające: ogólne informacje o przedmiocie, cele przedmiotu, wymagania wstępne, założone efekty kształcenia, metody dydaktyczne, treści programowe przedmiotu, kryteria oceny przedmiotu, literaturę oraz terminarz realizacji zajęć. Powyższe treści są dostępne dla wszystkich zainteresowanych, są zredagowane w sposób przystępny i można je przeczytać bez konieczności logowania w systemie. Aktualizacji wymaga jednak podanie sposobu weryfikacji osiąganych efektów kształcenia. Dokonana przez ZO PKA analiza wykazała, że Jednostka zapewnia publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnych informacji o trybie i zasadach rekrutacji, programie kształcenia oraz warunkach jego realizacji. Na etapie rekrutacji uczelnia nie zamieszczała jednak informacji, że specjalizacja nauczycielska jest opcją dodatkową, poza programem studiów, za którą należy zapłacić, informowała jedynie o możliwości uzyskania uprawnień do nauczania w szkole.

Inną płaszczyzną pozyskiwania informacji o przebiegu i organizacji procesu dydaktycznego są także organizowane spotkania z opiekunami roku, pierwsze zajęcia organizacyjne, konsultacje, gabloty.

Ponadto w trakcie wizytacji ZO PKA został poinformowany, iż Władze Uczelni w 2016 roku podjęły decyzję o prowadzeniu usystematyzowanej polityki informacyjnej, obejmującej również zakres informacji prezentowanych na stronie internetowej. W związku z powyższym powołana została ogólnouniwersytecka Komisja ds. Polityki Informacyjnej, która obecnie opracowuje raport nt. jakości, wartości oraz możliwości informacyjnych Uczelni. Ponadto w przygotowywanym raporcie zostanie przedstawiona

obiektywna ocena nt. poziomu satysfakcji odbiorców korzystających ze stron internetowych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

3.1. Na Wydziale Teologii KUL zostały stworzone odpowiednie mechanizmy projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia. Wydział stosuje różnorodne formy udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w doskonaleniu i realizacji programów kształcenia: przeprowadzanie ankietyzacji absolwentów związanej z programem studiów i jakością kształcenia, udział przedstawicieli Samorządu Studenckiego i Doktorantów w składzie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, monitorowanie losów zawodowych absolwentów na szczeblu uczelnianym, podejmowanie współpracy z pracodawcami. Jednak udział studentów w gremiach uczelnianych powinien być bardziej aktywny.

Weryfikacja form i metod ewaluacji stosowanych w ocenie osiąganych przez studentów efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia i na wszystkich rodzajach zajęć. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje się stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia. Monitorowanie prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Systematycznie podejmowane są działania umożliwiające ocenę przyjętych sposobów weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć.

Jednostka otrzymuje wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy, jednak stopień ich wykorzystania jest nieznany. Monitorowaniu podlega także prowadzona polityka kadrowa, stosowane są ankiety oceniające nauczycieli na wszystkich poziomach i formach studiów oraz prowadzone są hospitacje zajęć dydaktycznych. Wyniki tych ocen są brane pod uwagę przy obsadzie zajęć w kolejnych cyklach oraz doskonaleniu programu kształcenia.

Należy również podkreślić, iż w wyniku analizy programu kształcenia dokonanej przez ZO PKA stwierdzono usterki, które pomimo sprawnie zorganizowanych i podejmowanych działań na rzecz doskonalenia programu kształcenia, nie zostały zdiagnozowane Komisją ds. Jakości Kształcenia, np.: niezgodność przyporządkowania obszarowego kierunku w Uchwale Senatu i systemie POL-on ze stanem faktycznym, nieaktualność sylabusów, brak możliwości osiągania przez studentów tych samych

efektów kształcenia w odniesieniu do obu obszarów kształcenia, niezgodność ze standardami programu kształcenia na specjalności nauczycielskiej. W związku z powyższym, z punktu widzenia ZO PKA, uprawnione jest sformułowanie wniosku, że rozwiązania przyjęte w Wewnętrznym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia w odniesieniu do monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia wymagają natychmiastowych działań naprawczych, dalszej refleksji i doskonalenia.

3.2. Doskonalenie programu kształcenia realizowane jest na Wydziale przy udziale całej społeczności akademickiej. Każdy ma możliwość zgłoszenia swojego pomysłu, uwagi, opinii lub swoje rekomendacje dotyczące jakości kształcenia na Wydziale. Sporządzane analizy (np. kontrola poziomu prac dyplomowych, ewaluacja nauczycieli akademickich, badanie losów zawodowych absolwentów itp.) wskazują, iż w systemie zamieszczane są dane, które usprawniają funkcjonowanie procesu kształcenia oraz umożliwiają swobodny i szybki dostęp studentom i pracownikom do informacji. Konieczna jest jednak weryfikacja informacji dla kandydatów i studentów o dodatkowym i odpłatnym charakterze specjalności nauczycielskiej.

Na ocenę zadowalająco wpłynęła przede wszystkim nieskuteczność na Wydziale Teologii systemu jakości kształcenia, który nie zdiagnozował niezgodności dokumentacji kierunku *muzykologia* ze stanem faktycznym oraz brak wystarczających metod angażowania studentów w system doskonalenia jakości kształcenia.

Zalecenia

Jednostka powinna:

1. dokonać przeglądu dokumentacji kierunku i ujednolicić w Uchwale Senatu KUL oraz systemie POL-on przyporządkowanie kierunku *muzykologia* na studiach I i II stopnia do obszarów nauk humanistycznych i sztuki oraz zgodnie z tym przyporządkowaniem zweryfikować kierunkowe efekty kształcenia;
2. uwzględnić w procesie monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia, w szerszym zakresie niż dotychczas, wyników badania losów zawodowych absolwentów, a następnie brać pod uwagę wnioski sformułowane w procesie monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia;
3. wypracować system promocji i zachęty dla studentów w celu poprawy ich aktywności w procesie ankietyzacji, a także skierowanej do nich informacji zwrotnej na temat podjętych działań doskonalących;

4. wypracować odpowiednie zasady udziału studentów w działaniach gremiów projakościowych na Uczelni, aby zachęcić ich do większej aktywności pod tym względem;
5. zadbać o zgodność informacji o kierunku ze stanem faktycznym (dotyczy specjalności nauczycielskiej).

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Do minimum kadrowego na studiach I stopnia jednostka zaliczyła 10 osób, w tym cztery ze stopniem doktora habilitowanego (trzy w obszarze nauk humanistycznych, dziedzinie nauk humanistycznych i dyscyplinie historia, jedna w obszarze sztuki, dziedzinie sztuk muzycznych i dyscyplinie dyrygentura) i 6 osób ze stopniem doktora (wszystkie reprezentujące obszar nauk humanistycznych, dziedzinę nauk humanistycznych i dyscyplinę historia). Do minimum kadrowego na studiach II stopnia jednostka zaliczyła 12 osób, w tym siedem ze stopniem doktora habilitowanego (trzy reprezentujące obszar nauk humanistycznych, dziedzinę nauk humanistycznych i dyscyplinę historia, cztery obszar sztuki, dziedzinę sztuk muzycznych, w tym jedna reprezentująca dyscyplinę dyrygentura, jedna – wokalistyka i dwie - instrumentalistyka) i 5 osób ze stopniem doktora (cztery w obszarze nauk humanistycznych, dziedzinie nauk humanistycznych i dyscyplinie historia, jedna w obszarze sztuki, dziedzinie sztuk muzycznych i dyscyplinie instrumentalistyka). Wszystkie wskazane do minimum kadrowego na studiach I i II stopnia osoby reprezentują swoim dorobkiem obszary nauki lub sztuki, dziedziny i dyscypliny, zgodnie z faktycznym dwuobszarowym charakterem kształcenia. Jednostka spełnia także wymogi ilościowe w zakresie minimów kadrowych na obu stopniach studiów. Zespół Oceniający PKA do minimum kadrowego zaliczył wszystkie proponowane przez Uczelnię osoby.

Ponadto zajęcia na kierunku prowadzą inne osoby zatrudnione w Jednostce, których dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe odnosi się do:

- 1) obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych, dyscyplin: historia (1 dr hab. + 1 dr) i literaturoznawstwo (1 dr hab. + 1 dr);
- 2) obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk teologicznych (1 dr hab. + 1 dr);
- 3) obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk społecznych, dyscyplin: psychologia (2 dr hab.), pedagogika (2 dr) i nauki o mediach (1 mgr).

Dorobek naukowy nauczycieli stanowiących minimum kadrowe oraz pozostałych nauczycieli zatrudnionych w Jednostce i prowadzących zajęcia na kierunku w większości odpowiada dwuobszarowości kształcenia i treściom określonym dla kierunku. Ponadto kadra Wydziału Teologii wspomagana jest przez wykładowców z Wydziału Filozofii (reprezentujących etykę, historię filozofii, logikę) oraz Wydziału Nauk Społecznych (komunikacja medialna, dziennikarstwo).

Dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *muzykologia* ma charakter kompleksowy, umożliwiający osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia (niezależnie od ich wadliwej konstrukcji). Nauczyciele akademicy reprezentujący obszar nauk humanistycznych prowadzą badania w zakresie muzykologii, historii muzyki oraz związków literatury z muzyką. Przedstawiciele sztuki muzycznej w dyscyplinach instrumentalistyka, dyrygentura i wokalistyka realizują badania poświęcone historii, budowie i rozwiązaniom konstrukcyjnym organów i tworzonej na niej muzyki różnych epok, tradycjom wykonawczym w muzyce religijnej, zarówno liturgicznej, jak i pieśni ludowej oraz prowadzą działalność artystyczną i koncertową.

Dorobek naukowy i doświadczenie dydaktyczne tej grupy nauczycieli akademickich odpowiada treściom programowym w zakresie kanonu kierunku oraz specjalności *muzyka liturgiczna/muzyka kościelna*. Ponadto nauczyciele akademicy reprezentujący nauki społeczne prowadzą badania w zakresie pedagogiki, psychologii i komunikacji medialnej i stanowią kadrę wspomagającą w ramach specjalności nauczycielskiej oraz specjalności *krytyka i dziennikarstwo muzyczne*.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku *muzykologia* posiadają znaczące doświadczenie i osiągnięcia dydaktyczne. Część z nich tworzyła programy e-learningowe wspomagające proces dydaktyczny prowadzonych przez siebie zajęć, uczestniczy w projektach popularyzujących muzykę wśród dzieci i dorosłych, odnosi

sukcesy jako korepetytorzy i dyrygenci chóralni, organizuje wraz ze studentami konferencje naukowe, uczestniczy w zespołach jurorskich w konkursach muzycznych. Te dodatkowe doświadczenia dydaktyczne wzbogacają metodykę pracy ze studentami, czego wyrazem są wyniki hospitacji zajęć.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia związane z modułami kanonicznymi dla kierunku *muzykologia*: grupa treści podstawowych i grupa treści kierunkowych, w większości posiadają dorobek naukowy odpowiadający prowadzonym przez nich przedmiotom, podobnie moduły przedmiotów misyjnych i w zakresie kształcenia językowego (na I stopniu) prowadzone są przez kadre o właściwych kompetencjach merytorycznych, zastrzeżeń nie budzi także obsada modułów specjalizacyjnych w zakresie *muzyki liturgicznej/muzyki kościelnej* oraz *krytyki i dziennikarstwa muzycznego* oraz *teorii muzyki i krytyki muzycznej* zarówno na studiach I, jak i II stopnia.

Zastrzeżenie budzi natomiast obsada zajęć dydaktycznych w ramach specjalności nauczycielskiej prowadzonej na studiach I stopnia. Zajęcia z zakresu pedagogiki i psychologii prowadzone są przez osoby posiadające odpowiedni dorobek naukowy, natomiast moduły związane z przygotowaniem dydaktycznym prowadzą nauczyciele akademicy, którzy nie posiadają dorobku naukowego w zakresie dydaktyki nauczania w szkole podstawowej ani odpowiedniego doświadczenia zawodowego. W przypadku przedmiotów z zakresu dydaktyki w ocenie ZO PKA powinno się zapewnić kadre nauczającą spełniającą przynajmniej jeden z tych dwóch warunków.

ZO PKA stwierdził, że nieprawidłowa jest także obsada dydaktyczna przedmiotów kierunkowych, np. na I stopniu *Historia muzyki polskiej* (kompetencje osoby prowadzącej: etnomuzykologia), *Style i literatura muzyczna do muzyki polskiej* (kompetencje osoby prowadzącej: historia monodii liturgicznej w Polsce, zwł. po Soborze Watykańskim II), *Wybrane zagadnienia z estetyki muzyki* (kompetencje osoby prowadzącej: historia chorału gregoriańskiego i postgregoriańskiej twórczości muzyczno-liturgicznej) czy *Style i literatura muzyczna - XX w.* (kompetencje osoby prowadzącej: badania z zakresu instrumentologii, budowy organów i akustyki muzycznej), a na II stopniu *Metodologia badań muzykologicznych* i *Estetyka muzyki* (kompetencje osoby prowadzącej: badania z zakresu polskiej i europejskiej muzyki XX w.), co zdaje się wynikać z małej dbałości o obsadę zajęć zgodną z kompetencjami wykładowców.

Polityka kadrowa prowadzona w Jednostce zmierza do zapewnienia kadry naukowo-dydaktycznej, której kwalifikacje odpowiadają prowadzonemu w niej

kierunkowi studiów i realizowanym w jego ramach specjalnościom. Nabór kadry odbywa się w drodze konkursowej, a istotnymi narzędziami realizacji polityki kadrowej są okresowa ocena dorobku naukowego i osiągnięć dydaktycznych, semestralna ewaluacja zajęć przeprowadzana przez studentów, hospitacje zajęć dydaktycznych oraz powiązanie indywidualnej dotacji na prowadzone badania z wynikami w pracy naukowej w okresie wcześniejszym. System oceny kadry jest więc kompleksowy i wieloaspektowy, uwzględniający obok osiągnięć naukowych, także osiągnięcia w pracy dydaktycznej.

Na uczelni funkcjonuje też transparentny, także w ocenie nauczycieli akademickich, system przyznawania nagród Rektora KUL oraz wnioskowania o odznaczenia państwowe i resortowe. Jednostka stara się pozyskiwać kadrę naukową spośród absolwentów prowadzonych u siebie studiów doktoranckich oraz jednostek zewnętrznych (np. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Pracownicy Wydziału mogą korzystać z systemu finansowania badań naukowych w ramach badań statutowych oraz ubiegać się o dodatkowe finansowanie w przypadku postępowania awansowego. Ponadto, na wydziale funkcjonuje system konkursowej aplikacji o „Złoty Grant Wydziału Teologii KUL”, w ramach którego można pozyskać dodatkowe środki na indywidualne badania. Na poziomie ogólnouczelnianym uniwersytet służy formalno-administracyjnym wsparciem w zakresie przygotowywania wniosków o granty badawcze Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Pozytywnym efektem prowadzonej w ramach kierunku polityki kadrowej jest uzyskanie w latach 2011-2016 stopnia doktora habilitowanego przez dwóch pracowników, wszczęcie w 2017 roku trzech kolejnych postępowań habilitacyjnych. Należy przy tym zaznaczyć, że kadra naukowo-dydaktyczna instytutu liczy 15 osób, z czego 8 posiada stopień naukowy doktora habilitowanego. Niemniej przy właściwych celach polityki kadrowej i właściwych narzędziach, Jednostce nie udało się w pełni skorelować merytorycznych kompetencji nauczycieli akademickich z prowadzonymi przez nich zajęciami. Niewątpliwym wyzwaniem w zakresie polityki kadrowej jest natomiast pozyskanie nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe w zakresie nauczania w szkole podstawowej, którzy będą prowadzić zajęcia na specjalizacji nauczycielskiej.

Działalność dydaktyczna nauczycieli akademickich podlega ocenie w ankietach studenckich w formie elektronicznej, jednak studenci nie otrzymują żadnej informacji zwrotnej o efektach dokonanej oceny.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

4.1. Jednostka spełnia wymogi minimum kadrowego na studiach I i II stopnia, dorobek naukowy i artystyczny nauczycieli zatrudnionych w jednostce oraz pozostałych osób prowadzących zajęcia na kierunku *muzykologia* odpowiada efektom kształcenia i treściom określonym dla kierunku. Ma on charakter kompleksowy, umożliwiający osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

4.2. Jednostka posiada wprowadzić kadrę nauczycieli akademickich pozwalającą na właściwe obsadzenie zajęć, jednak nie zawsze obsada ta odpowiada ich kwalifikacjom. W jednostce brak natomiast specjalisty, który mógłby poprowadzić zajęcia z zakresu nauczania muzyki w szkole podstawowej, które prowadzą osoby bez dorobku naukowego lub doświadczenia praktycznego w zakresie nauczania muzyki w tego typu szkołach.

4.3. Polityka kadrowa prowadzona w jednostce zmierza do zapewnienia kadry naukowo-dydaktycznej, której kwalifikacje odpowiadają prowadzonym w niej kierunkom studiów i realizowanym w ich ramach specjalizacjom. Nabór kadry odbywa się w drodze konkursowej. System oceny kadry jest kompleksowy i wieloaspektowy, uwzględniający obok osiągnięć naukowych, także osiągnięcia w pracy dydaktycznej. Pozytywnym efektem prowadzonej w ramach kierunku polityki kadrowej jest zwiększanie się liczby osób ze stopniem doktora habilitowanego. Mimo to Jednostce nie udało się w pełni skorelować merytorycznych kompetencji nauczycieli akademickich z prowadzonymi przez nich zajęciami. Niewątpliwym wyzwaniem w zakresie polityki kadrowej jest zapewnienie nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe w zakresie nauczania w szkole podstawowej, którzy będą prowadzić zajęcia na specjalizacji nauczycielskiej. Jednostka prowadzi ocenę przez studentów procesu dydaktycznego i nauczycieli akademickich, jednak wyniki tych ankiet nie są wykorzystywane w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

O ocenie w pełni decyduje fakt, że Jednostka prowadząca kierunek *muzykologia* posiada kadrę pozwalającą na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, prowadzącą badania zgodne z prowadzonym kierunkiem studiów. Jednostka powinna zadbać o właściwą obsadę zajęć, zwłaszcza w ramach specjalności nauczycielskiej oraz w większym stopniu uwzględniać wyniki ankiet studenckich oceniających proces kształcenia.

Zalecenia

Jednostka powinna:

- zapewnić właściwą obsadę zajęć dydaktycznych, by kwalifikacje nauczycieli akademickich odpowiadały zakresowi prowadzonych przedmiotów;
- uwzględnić w polityce kadrowej potrzeb dydaktycznych w zakresie nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na specjalności nauczycielskiej w zakresie nauczania muzyki w szkole podstawowej;
- wprowadzić procedury analizowania i wykorzystywania w procesie doskonalenia i rozwoju kadry akademickiej wyników ankiet studenckich oceniających nauczycieli akademickich.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Instytut Muzykologii KUL posiada sformalizowaną współpracę m.in. ze Szkołą Muzyczną I i II st. im. T. Szeligowskiego w Lublinie, Szkołą Podstawową nr 28 im. Synów Pułku Ziemi Lubelskiej w Lublinie, Archidiecezjalnym Studium Organistowskim w Lublinie, Teatrem Muzycznym w Lublinie, Filharmonią im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie, Parafią Rzymskokatolicką św. Stanisława bm w Lublinie, Radiem eR, Wydawnictwem Muzycznym Polihymnia. Ponadto duże znaczenie w kontaktach z otoczeniem społecznym ma niesformalizowana współpraca z wieloma parafiami archidiecezji lubelskiej. Duży wpływ na program specjalizacji *muzyka kościelna* ma współpraca z lubelskim Archidiecezjalnym Studium Organistowskim, która wyraża się merytorycznym i praktycznym wsparciem prowadzonych zajęć i przygotowaniem studentów w zakresie potrzeb liturgicznych. Podobną rolę pełni współpraca z wyższymi seminariami duchownymi, zarówno diecezjalnymi, jak i zakonnymi, gdzie obecni oraz emerytowani wykładowcy IM KUL, a także liczni absolwenci, prowadzą zajęcia, m.in. z muzyki liturgicznej. Związki kadrowe łączą także IM KUL z Teatrem Muzycznym w Lublinie, Filharmonią im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie oraz szkołami muzycznymi w Lublinie i Chełmie.

Współpraca naukowa dotyczy przede wszystkim Filharmonii oraz Teatru Muzycznego. Opiera się ona na działalności konferansjerskiej, konsultacji repertuaru, prowadzeniu audycji edukacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz współautorstwie i współredakcji

programów koncertowych przez pracowników i studentów IM KUL. Doświadczenia zdobyte w ten sposób są wykorzystywane podczas zajęć, jak np.: krytyka muzyczna, literatura symfoniczna, literatura organowa, literatura chóralna, prelekcja muzyczna, piśmiennictwo muzyczne XIX i XX w., historia muzyki, zagadnienia wykonawcze muzyki kameralnej. Ponadto pracownicy i studenci IM KUL aktywnie uczestniczą w życiu artystycznym Lublina, angażując się w występy sceniczne w roli wokalistów, instrumentalistów, dyrygentów, chórzystów, prelegentów. Warto podkreślić, że ćwiczenia z akustyki muzycznej są realizowane we współpracy i z wykorzystaniem dorobku oraz doświadczeń Studia Nagrań „Fanfara”, prowadzonego przez jednego z pracowników IM KUL.

Podpisane umowy zapewniają także studentom odbywanie praktyk zawodowych realizowanych w ramach specjalności, zarówno w aspekcie wykonawczym, dziennikarskim i pedagogicznym, przy czym uczelnia nie narzuca studentom miejsc odbywania praktyk, umożliwia im ich samodzielny wybór, który jest weryfikowany przez osobę prowadzącą praktykę. W sytuacjach, gdy zaproponowana instytucja nie spełnia wymogów lub student zgłasza trudności ze znalezieniem miejsca praktyki, jednostka kieruje go do jednej z instytucji, z którą posiada sformalizowaną umowę lub kontakty.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Instytut Muzykologii KUL posiada sformalizowaną współpracę z instytucjami z zakresu szkolnictwa powszechnego oraz muzycznego, lubelskimi instytucjami kultury oraz jednostkami kościelnymi. Ponadto liczne związki nieformalne i personalne z parafiami, instytucjami kultury oraz edukacji muzycznej sprzyjają rozwojowi działalności artystycznej i badań naukowych oraz pozwalają zapewnić studentom odpowiednie miejsca praktyk. Współpraca z instytucjami z otoczenia społecznego skutkuje także wprowadzaniem nowych, odpowiadających potrzebom tego otoczenia treści programowych oraz umożliwia studentom zdobywanie doświadczeń w zakresie działalności artystycznej i krytyki muzycznej.

Na ocenę w pełni wpływa szeroka współpraca z otoczeniem społecznym, uwzględnianie opinii interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu programu kształcenia oraz umożliwianie studentom w czasie praktyk poznawania rynku pracy.

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Umieędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Na studiach I stopnia kształcenie w zakresie języków obcych odbywa się w ramach lektoratu języka obcego w wymiarze 120 godzin i 6 ECTS. Studenci mają do wyboru siedem języków nowożytnych. Ponadto, w związku z charakterem kierunku studiów, w programie kształcenia przewidziany jest język łaciński w wymiarze 60 godzin i 7 ECTS. Efekty kształcenia zakładają opanowanie przez studentów umiejętności pisania prostych tekstów naukowych i popularno-naukowych; samodzielne tłumaczenie z języka obcego na język polski i z języka polskiego na język obcy prostych tekstów naukowych. Efekty kształcenia nie odwołują się do określonego w KRK poziomu znajomości obcego języka nowożytnego B2 ESOKJ. Zajęcia z zakresu języków obcych prowadzone są przez Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. SPNJO prowadzi je w grupach o zróżnicowanym poziomie zaawansowania i specyfice studiów. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazywali jednak na niedostosowane do ich potrzeb metody kształcenia i – w ich odczuciu – stosunkowo niską efektywność.

Na studiach II stopnia program studiów nie przewiduje modułów kształcenia w zakresie języków obcych. Efekty kształcenia zakładają jednak znajomość zaawansowanej terminologii muzycznej i muzykologicznej w wybranym języku obcym na wymaganym poziomie ESOKJ. Analiza sylabusów wskazuje jednak, że efekt ten nie jest realizowany ani weryfikowany w procesie kształcenia. Nauczyciele akademicki podczas spotkania z ZO PKA informowali, że wprowadzają terminologię obcą podczas prowadzonych przez siebie przedmiotów. Działania te jednak nie mają charakteru systemowego i zazwyczaj chodzi tu o terminologię włoską, która nie poszerza kompetencji językowych studentów uczęszczających na lektoraty na studiach I stopnia w zakresie innych języków. Sytuacja ta może mieć istotny wpływ na utrudnianie zawodowej komunikacji studentów/absolwentów w wymiarze międzynarodowym.

Studenci formalnie mogą korzystać poza programem studiów, w ramach dodatkowych punktów ECTS, także z bogatej oferty fakultatywnych zajęć w języku angielskim dostępnych zarówno na Wydziale Teologii, jak i na innych wydziałach Uniwersytetu. Faktycznie jednak wskazują, że oferta nie jest dostosowana do ich kierunku studiów, a dodatkowo rozkład zajęć często uniemożliwia udział w zajęciach tego typu.

W 2016 roku jednostka podjęła rozmowy z Yangtze Normal University w Chongqing (Chiny) w sprawie uruchomienia grupy anglojęzycznej studiów I stopnia. Obecnie trwają prace nad programem, który ma być zbliżony do realizowanego w języku polskim. Uruchomienie tych studiów być może stworzy lepsze możliwości umiędzynarodowienia studentom polskim, ale w dotychczasowym systemie należy uznać je za niewystarczające.

Specyfiką Instytutu Muzykologii i prowadzonego w nim kierunku studiów *muzykologia* jest łączenie teoretycznych aspektów muzykologicznych z praktyką wykonawczą, przy czym w zależności od wybranej specjalizacji większy nacisk kładziony jest na jeden z tych aspektów: specjalizacja *muzyka kościelna* – aspekt wykonawczy, specjalizacja *dziennikarstwo i krytyka muzyczna* – aspekt muzykologiczny. W zależności od specjalizacji istnieją wyraźne dysproporcje w międzynarodowej aktywności kadry nauczycielskiej, możliwości umiędzynarodowienia studiów i uczestnictwa studentów w wymianie międzynarodowej.

Od 2007 roku kadra kształcąca w dziedzinie sztuk muzycznych realizowała trasy koncertowe obejmujące swoim zasięgiem niemal wszystkie kraje europejskie, a także obie Ameryki, Afrykę, Azję i Australię. W prezentowanym repertuarze dominowały wybitne dzieła muzyki polskiej, zarówno świeckiej, jak i religijnej, w tym kompozycje odkryte i opracowane w ramach badań prowadzonych w Katedrze Dydaktyki Muzycznej. W międzynarodowej działalności mogą uczestniczyć także studenci, zwłaszcza działający w Chórze Akademickim KUL. Uczestnictwo studentów muzykologii w tak rozumianej wymianie międzynarodowej nie ma jednak charakteru systemowego, powiązanego z programem kształcenia, lecz dotyczy tylko tych studentów, którzy udzielają się w chórze akademickim lub zostali zaproszeni do innych projektów artystycznych. W zakresie teorii muzyki wykładowcy biorą udział w konferencjach międzynarodowych (Niemcy, Wielka Brytania, Słowacja, Rosja) oraz odbywają kwerendy archiwalne (Niemcy), jednostka jednak nie tworzy warunków do uczestnictwa w międzynarodowej wymianie naukowej studentów, poza cieszącym się małym zainteresowaniem Programem Erasmus+. W latach 2011-2017 wzięło w nim udział zaledwie czworo studentów wyjeżdżających, a jednostka nie przyjęła żadnego studenta zagranicznego. IM KUL ma podpisane tylko trzy umowy o wymianie z uniwersytetami w Oldenburgu, Regensburgu (Niemcy) oraz Ružomberku (Słowacja). Należy jednak przy tym zaznaczyć, że na kierunku *muzykologia* w roku akademickim 2016/2017 studiowało na stałe w języku polskim dziesięcioro studentów zagranicznych z Białorusi, Ukrainy, Rumunii i Węgier.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazywali na umiędzynarodowienie jako na słabą stronę kierunku studiów, zarzut ten nabiera większej wagi, w związku z wnioskami poprzedniej oceny PKA, która także wskazywała na liczne słabości w tym zakresie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Efekty kształcenia na studiach I i II stopnia uwzględniają kształcenie w zakresie języków obcych: na studiach I stopnia w ramach lektoratów prowadzonych przez SPNJO, na studiach II stopnia zaś nie przewidziano specjalnego modułu, zakładając wprowadzanie specjalistycznej terminologii w językach obcych w ramach zajęć kursowych. W konsekwencji efekt odnoszący się do uzyskania przez studentów kwalifikacji na poziomie B2+ ESOKJ nie został przypisany do żadnego przedmiotu i nie podlega weryfikacji. Ponadto studenci krytycznie oceniają poziom zajęć językowych prowadzonych przez SPNJO.

Studenci formalnie mogą korzystać w ramach dodatkowych punktów ECTS, a więc poza programem studiów, z oferty fakultatywnych zajęć w języku angielskim dostępnych zarówno na Wydziale Teologii, jak i innych wydziałach Uniwersytetu. Oferta ta nie jest jednak dostosowana do specyfiki ich kierunku studiów, a dodatkowo rozkład zajęć często uniemożliwia udział w zajęciach tego typu.

Specyfiką Instytutu Muzykologii i prowadzonego w nim kierunku studiów jest łączenie teoretycznych aspektów muzykologicznych z praktyką wykonawczą. Przy czym w zależności od wybranej specjalności większy nacisk kładziony jest na jeden z tych aspektów: specjalność *muzyka kościelna* – aspekt wykonawczy, specjalność *krytyka muzyczna i dziennikarstwo* – aspekt muzykologiczny. W zależności od specjalności istnieją wyraźne dysproporcje w międzynarodowej aktywności kadry nauczycielskiej, możliwości umiędzynarodowienia studiów i uczestnictwa studentów w wymianie międzynarodowej. W tym zakresie jednostka stwarza lepsze warunki do rozwijania w międzynarodowym kontekście kompetencji artystycznych, niż teoretyczno-muzykologicznych.

Jednostka, mimo że ma podpisane trzy umowy, przykłada małą wagę do promocji programu Erasmus+. W latach 2011-2017 wzięło w nim udział czworo studentów wyjeżdżających, a jednostka nie przyjęła żadnego studenta zagranicznego.

Niski stopień umiędzynarodowienia wskazuje, że jednostka w tym zakresie podjęła niewiele wysiłków od poprzedniej wizytacji ZO PKA, który także wskazywał na słabości w tym zakresie. Na ocenę zadowalająco złożył się ogólnie niski poziom

umiędzynarodowienia studiów, brak systemowych rozwiązań w tym zakresie w programie studiów oraz brak realizacji i weryfikacji efektów kształcenia odnoszących się do pogłębiania znajomości języka obcego na studiach II stopnia, co może mieć wpływ na komunikację zawodową studentów/absolwentów w wymiarze międzynarodowym.

Na ocenę zadowalającą wpływa brak widocznych starań Jednostki o umiędzynarodowienie procesu kształcenia, zwłaszcza w odniesieniu do ścieżki teoretyczno-muzykologicznej.

Zalecenia

Jednostka powinna:

- zapewnić kompleksowy program kształcenia w zakresie języków obcych w celu umożliwienia studentom/absolwentom sprawnej komunikacji zawodowej w perspektywie międzynarodowej;
- zapewnić możliwości rozwoju kompetencji teoretyczno-muzykologicznych w kontekście międzynarodowym;
- wykazać więcej starań w promowaniu programu Erasmus+.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Instytut ma do dyspozycji 5 sal wykładowych (od 10 do 60 miejsc) i 12 sal ćwiczeniowych z instrumentami (1-2 miejscowych). Ich wielkość i liczba jest odpowiednia do realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku. W IM KUL znajduje się też sala koncertowa z fortepianem firmy YAMAHA. W salach dydaktycznych i ćwiczeniowych znajduje się ponadto 11 pianin i organów (2 instrumenty piszczałkowe i 4 elektroniczne). Studenci IM KUL mogą korzystać też z organów piszczałkowych w Auli im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Głównym Gmachu KUL (3 manualy i pedały, 40 głosów, traktura mechaniczna) i sali GG 46 (2 manualy i pedały, 20 głosów, traktura elektro-

pneumatyczna). Dodatkowo Instytut Muzykologii KUL jako jedyny ośrodek akademicki w Polsce posiada pokój studyjny i pokój reżyserski. W przygotowaniu do badań naukowych nieocenioną pomoc stanowi Archiwum Muzycznego Folkloru Religijnego IM KUL, w którym zgromadzono dotychczas ok. 25 000 nagrań.

O ile wyposażenie w zakresie instrumentów muzycznych można uznać za wystarczające, o tyle wyraźne niedobory występują w zakresie sprzętu komputerowego (brak stanowisk komputerowych dostępnych dla studentów w pracowniach i czytelni), projektorów multimedialnych (żadna sala nie jest wyposażona na stałe w tego typu sprzęt, a posiadany sprzęt przenośny jest wyeksploatowany) i urządzeń zapewniających wysoki poziom odtwarzania muzyki. Modernizacji wymaga także studio nagraniowe.

Uczelnia zapewnia bezprzewodowy dostęp do Internetu na terenie całego Uniwersytetu. W wielu miejscach Uczelni poza Instytutem Muzykologii studenci mogą korzystać z komputerów stacjonarnych z dostępem do Internetu (11 stanowisk w Bibliotece Wydziału Teologii KUL, 6 stanowisk w holu Collegium Jana Pawła II, stanowiska komputerowe w pozostałych budynkach Uniwersytetu oraz w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL). Technologię informacyjno-komunikacyjną wykorzystuje się także w procesie kształcenia (dostępność naukowych baz danych oraz materiałów dydaktycznych), w badaniach naukowych oraz komunikacji naukowej (uczestnictwo on-line w konferencjach). Ponadto pracownicy i studenci Uniwersytetu mają dostęp do platformy e-KUL, umożliwiającej umieszczanie materiałów dydaktycznych oraz dostęp do licznych katalogów i naukowych baz danych. Także obsługa większości spraw administracyjnych związanych z przebiegiem studiów odbywa się poprzez platformę e-KUL (dostęp do aktualności, elektroniczny indeks, plany studiów i rozkłady zajęć).

Baza dydaktyczna i naukowa IM KUL swoimi rozmiarami dostosowana jest do liczby studentów, jej wyposażenie, choć wymaga uzupełnienia i modernizacji, umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie przygotowania do badań naukowych na studiach I stopnia i uczestniczenia w nich na studiach II stopnia. Baza dydaktyczno-naukowa IM KUL spełnia też wymogi przepisów BHP.

Katolicki Uniwersytet Lubelski posiada bardzo dobre rozwiązania systemowe pomagające dostosować proces kształcenia do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Centrum Aktywizacji Osób z Niepełnosprawnością KUL zapewnia pomoc w dostosowaniu materiałów dydaktycznych, wsparcie organizacyjne

i metodyczne, posiada specjalne pomieszczenie rekreacyjne, laboratorium dla niedowidzących itp., sprawując opiekę nad czterystoma osobami z niepełnosprawnościami w skali KUL. Centrum oferuje kursy orientacji przestrzennej dla osób niedowidzących czy transport na uczelnię dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W kampusie KUL, na terenie wszystkich gmachów, znajdują się podjazdy i windy dla osób z niepełnosprawnościami. Poszczególne pomieszczenia oraz panele w windach oznaczone są systemem Braille'a, w windach emitowane są też komunikaty głosowe. Na kierunku muzykologia nie ma w chwili obecnej studentów niepełnosprawnych, władze jednostki we współpracy z KUL CAN są jednak w stanie zapewnić warunki do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez osoby z różnymi formami niepełnosprawności, które nie wykluczają studiów o charakterze muzycznym.

System biblioteczny KUL składa się z bogato wyposażonej Biblioteki Uniwersyteckiej KUL (ponad 2 miliony woluminów) oraz szeregu bibliotek specjalistycznych: wydziałowych i instytutowych. Księgozbiór Biblioteki IM KUL liczy 17 tys. pozycji, w tym ok. 4 600 książek, 13 tytułów bieżących specjalistycznych czasopism (krajowych i zagranicznych), ok. 5 600 druków muzycznych, ok. 2 700 płyt analogowych i CD.) Biblioteka dysponuje dobrej jakości sprzętem odtwarzającym. Literatura muzykologiczna (polska i zagraniczna) oraz bogate zbiory nutowe dostępne są również w Oddziale Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej KUL; obydwie księgozbiory – Biblioteki Uniwersyteckiej i Biblioteki IM – wzajemnie się uzupełniają.

Korzystanie z zasobów Biblioteki IM i Biblioteki Uniwersyteckiej umożliwia studentom:

- katalog kartkowy (alfabetyczny i systematyczny) książek, czasopism, nut i nagrań dźwiękowych Biblioteki IM, dostępny także w postaci elektronicznej (w ramach Elektronicznego Katalogu Kartkowego BU KUL, zawierającego skany katalogów kartkowych wszystkich bibliotek w KUL do 2013 r.);
- Katalog Komputerowy Biblioteki Uniwersyteckiej KUL (do którego na bieżąco wprowadzane są nowe nabytki Biblioteki IM, a także sukcesywnie uzupełniane zbiory wcześniejsze; Katalog zawiera już blisko połowę księgozbioru Biblioteki IM). Korzystanie z aktualnych zasobów bibliotecznych i informacyjnych (także o zasięgu międzynarodowym) innych bibliotek możliwe jest poprzez: komputerowy Katalog Zbiorów Polskich Bibliotek Naukowych NUKAT; bazy danych dostępne są na stronie Biblioteki Uniwersyteckiej KUL – link także na stronie Biblioteki IM, m.in. EBSCOhost,

Ibuk Libra, Science Direct (Elsevier), SCOPUS (Elsevier), SpringerLink, Web of Knowledge, Wiley Online Library.

W ramach systemu bibliotecznego studenci kierunku *muzykologia* mają dostęp do 90% (z czego 70% w Bibliotece IM KUL) do literatury i nut zalecanych w sylabusach. Pozostałe pozycje są dostępne poza systemem bibliotecznym w księgozbiorach poszczególnych katedr. Z punktu widzenia kierunku *muzykologia* istotne znaczenie ma Czytelnia Działu Zbiorów Specjalnych, który gromadzi zbiory rękopiśmienne i liczne starodruki, w tym muzyczne. Na Uniwersytecie funkcjonuje również Czytelnia Informacji Naukowej, w której można skorzystać z profesjonalnych porad dotyczących interesujących studentów zagadnień i problemów naukowych.

Zakres tematyczny oraz zasięg językowy zasobów biblioteczych, informacyjnych oraz edukacyjnych odpowiada potrzebom wynikającym z realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku, w tym w szczególności osiągania efektów kształcenia mających na celu przygotowanie studentów do prowadzenia badań na I stopniu studiów i zapewnienie im udziału w badaniach na II stopniu studiów. Wielkość zasobów biblioteczych dostosowana jest do liczebności studentów na ocenianym kierunku oraz planów jego rozwoju. Zbiory biblioteczne zapewniają dostęp do literatury wskazanej w sylabusach przedmiotów.

Biblioteka, podobnie jak cała uczelnia, umożliwia korzystanie ze swoich zasobów osobom z niepełnosprawnościami, przy czym dostosowania do potrzeb osób niedowidzących wymaga jej strona internetowa.

Jednostka monitoruje i stale doskonali infrastrukturę dydaktyczną i naukową oraz system biblioteczno-informacyjny, zapewniając udział studentów w tych procesach. Studenci wyrażają opinię na temat bazy dydaktycznej podczas ewaluacji zajęć, a pracownicy naukowo-dydaktyczni zgłaszają ewentualne potrzeby w zakresie uzupełnienia księgozbioru do Biblioteki KUL. Co roku do zbiorów Biblioteki IM trafia ok. 350 nowych pozycji. Przy zakupie tych publikacji, polskich i zagranicznych, uwzględnia się aktualny zakres kształcenia oraz prowadzonych w Instytucie badań naukowych. W tym kontekście niepokój wśród pracowników i studentów Instytutu Muzykologii budzą plany konsolidacji księgozbioru uczelni w ramach koncepcji interdyscyplinarnej Biblioteki Głównej.

Problematyka wyposażenia dydaktycznego sal podejmowana jest podczas zebrań w katedrach i instytucie. Jednostka ma zdiagnozowane potrzeby w tym zakresie i stara się o otrzymanie odpowiednich środków finansowych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

7.1. Instytut ma do dyspozycji wystarczającą liczbę sal dydaktycznych, które umożliwiają realizację programu studiów. Ponadto jako jedyny w Polsce IM KUL dysponuje studiem nagrań. O ile wyposażenie sal dydaktycznych w zakresie instrumentów muzycznych można uznać za wystarczające, to wyraźne niedobory występują w zakresie sprzętu komputerowego (brak stanowisk komputerowych dostępnych dla studentów w pracowniach i czytelni), projektorów multimedialnych (żadna sala nie jest wyposażona na stałe w tego typu sprzęt, a posiadany sprzęt przenośny jest wyeksploatowany) i urządzeń do odtwarzania muzyki na wysokim poziomie. Modernizacji wymaga także studio nagraniowe.

Uczelnia zapewnia bezprzewodowy dostęp do Internetu na terenie całego uniwersytet. Baza dydaktyczno-naukowa IM KUL spełnia też wymogi przepisów BHP. Katolicki Uniwersytet Lubelski posiada bardzo dobre rozwiązania systemowe pomagające dostosować proces kształcenia do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na kierunku muzykologia nie ma w tej chwili studentów niepełnosprawnych, władze jednostki we współpracy z KUL CAN są jednak w stanie zapewnić warunki do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez osoby z różnymi formami niepełnosprawności, które nie wykluczają studiów o charakterze muzycznym.

7.2. System biblioteczny KUL składa się z bogato wyposażonej Biblioteki Uniwersyteckiej KUL oraz szeregu bibliotek specjalistycznych: wydziałowych i instytutowych. Księgozbiór Biblioteki IM KUL posiada wystraszający i stale powiększany księgozbiór. W ramach systemu bibliotecznego studenci kierunku *muzykologia* mają dostęp do 90% (z czego 70% w Bibliotece IM KUL) do literatury i nut zalecanych w sylabusach. Pozostałe publikacje są dostępne poza systemem bibliotecznym w księgozbiorach poszczególnych katedr. Z punktu widzenia kierunku *muzykologia* istotne znaczenie ma Czytelnia Działu Zbiorów Specjalnych, który gromadzi zbiory rękopiśmienne i liczne starodruki, w tym muzyczne.

Zakres tematyczny oraz zasięg językowy zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych odpowiada potrzebom wynikającym z realizacji procesu kształcenia

na ocenianym kierunku, w tym w szczególności osiągania efektów kształcenia mających na celu przygotowanie studentów do prowadzenia badań na I stopniu studiów i zapewnienie im udziału w badaniach na II stopniu studiów. Wielkość zasobów bibliotecznych dostosowana jest do liczby studentów na ocenianym kierunku oraz planów jego rozwoju.

Biblioteka, podobnie jak cała uczelnia, umożliwia korzystanie ze swoich zasobów osobom z niepełnosprawnościami, przy czym dostosowania do potrzeb osób niedowidzących wymaga jej strona internetowa.

7.3. Jednostka monitoruje i stale doskonali infrastrukturę dydaktyczną i naukową oraz system biblioteczno-informacyjny, zapewniając udział studentów w tych procesach. Studenci mogą wypowiedzieć się na temat zasobów infrastrukturalnych w ramach ankiety ewaluacji poszczególnych zajęć dydaktycznych. Proponowane w niej pytania dotyczą: „warunków lokalowych”, „liczebności grupy” oraz „wyposażenia sali” – ocenianych w skali 0 – 4. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wyrazili opinię, iż nie dostrzegają, aby wyniki ankiety podlegały analizie i wdrożeniu. Przedstawiciele jednostki nie potrafili wskazać przykładów wykorzystania wyników ankiet studenckich w tym zakresie. Studenci mogą zgłaszać zapotrzebowanie dotyczące zakupów bibliotecznych bezpośrednio w bibliotece.

W tym kontekście niepokój wśród pracowników i studentów Instytutu Muzykologii budzą plany konsolidacji księgozbioru uczelni w ramach koncepcji interdyscyplinarnej Biblioteki Głównej.

Na ocenę zadowalająco w kryterium 7 złożyło się niedoposażenie instytutu w nowoczesny sprzęt komputerowy dostępny dla studentów, niedoposażenie w zakresie rzutników multimedialnych oraz brak sprzętu wysokiej klasy do odtwarzania muzyki, co w sumie stanowi utrudnienie w pełnym osiągnięciu przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Zalecenia

Jednostka powinna zadbać o:

- doposażenie Instytutu Muzykologii KUL w nowoczesny sprzęt elektroniczny i komputerowy;
- dostosowanie strony internetowej Biblioteki Głównej KUL, a także innych stron internetowych jednostek KUL, do potrzeb studentów niedowidzących;
- systemowe monitorowanie stanu infrastruktury przy udziale interesariuszy wewnętrznych – nauczycieli akademickich i studentów i reagowanie na zgłaszane przez nich potrzeby.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Zasadniczym elementem opieki oraz wsparcia studentów wizytowanego kierunku w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia są nauczyciele akademicy. Oferowane przez nich wsparcie obejmuje nie tylko tradycyjne metody, jak możliwość uczestnictwa w konsultacjach czy oferowanie pomocy drogą mailową – dzięki zindywidualizowanemu charakterowi dużej części zajęć oraz niskiej liczebności poszczególnych grup, prowadzący nawiązują ze studentami bezpośrednie kontakty. Według studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA, dzięki tak zbudowanym relacjom z prowadzącymi, otrzymują oni pełne potrzebne wsparcie w zakresie rozwoju i pogłębiania wiedzy – swoje opinie studenci poparli przykładami indywidualnych porad, sugestii oraz konsultowania różnorodnych problemów z prowadzącymi. Zarówno studenci, jak i pracownicy Instytutu Muzykologii wyrażali opinię, iż wsparcie studentów ma charakter dostosowany do indywidualnych potrzeb oraz stanu wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na wsparcie Centrum Aktywizacji Osób z Niepełnosprawnością KUL CAN, które wykazało wyróżniający stopień zaangażowania oraz przygotowania do włączania ich nie tylko w proces kształcenia, ale także w pełne życie akademickie. W chwili obecnej na kierunku *muzykologia* nie ma studentów z niepełnosprawnościami (są nimi natomiast absolwenci), jednak potencjalni studenci z niepełnosprawnościami w ramach wsparcia oferowanego przez Centrum mogą liczyć między innymi na bezpłatny transport z miejsca zamieszkania na zajęcia, specjalnie przygotowane pomieszczenie służące rekreacji z wykorzystaniem urządzeń gimnastycznych, a także wsparcie ze strony pracowników KUL CAN – zarówno w zakresie pomocy w poruszaniu się, jak i w ramach innych potrzeb – realizacji spraw administracyjno-organizacyjnych, czy też pozyskiwania literatury. Godny uwagi jest fakt, iż Centrum korzysta ze wsparcia różnorodnych specjalistów w dziedzinie dostosowania materiałów dydaktycznych do potrzeb wynikających z różnych rodzajów niepełnosprawności, umożliwiając wykonanie transkrypcji, audiobooków i innych form przystosowania materiałów do potrzeb tej grupy studentów. Niewątpliwie najlepszym świadectwem wysokiego stopnia zorganizowania systemu opieki nad studentami z niepełnosprawnościami, jest fakt, iż podczas wizytacji członkowie ZO PKA wielokrotnie na terenie Uczelni spotykali studentów z tej grupy, którzy bez przeszkód uczestniczyli w życiu akademickim. Pracownicy KUL CAN podczas spotkania z ZO PKA wykazywali żywe zainteresowanie realizowaną misją oraz przedstawiali wiele przykładów studentów, których wspierają. Wart uwagi jest fakt, iż Uczelnia zbiera informacje o ewentualnej niepełnosprawności już na etapie rekrutacji na studia, a samo Centrum nawiązuje kontakt ze studentami z niepełnosprawnościami niemal natychmiast po przyjęciu ich na studiach, rozpoczynając przygotowywanie indywidualnych form wsparcia. Szczególnym przykładem tego rodzaju działań są kursy orientacji terenowej dla studentów niewidomych – w czasie przerwy międzysemestralnej mają oni możliwość poznania budynków dydaktycznych pod opieką przedstawicieli KUL CAN. Zaangażowanie pracowników Centrum oraz efektywność podejmowanych działań należy ocenić jako niewątpliwie wyróżniającą.

W ramach motywacji studentów do aktywnego, wszechstronnego rozwoju Jednostka przyznaje stypendium Rektora KUL dla najlepszych studentów, którego kryteria są według studentów określone w sposób poprawny – głównym elementem jest średnia ocen oraz osiągnięcia naukowe, sportowe i dydaktyczne, które muszą być w sposób

precyzyjny udokumentowane. Stypendia fundowane, które mają charakter motywacyjny, to także specjalne stypendia dla studentów muzykologii. Wśród tego rodzaju stypendiów znajduje się Fundusz im. Wacława i Ireny Ungar, oferujący jednorazowe dofinansowanie działalności edukacyjno-kulturalnej dla studentów i doktorantów muzykologii. Inne wskazane w raporcie samooceny stypendium - „Startuj z TP KUL” jest przyznawane ze względu na fakt podjęcia studiów osobom pochodzącym z małych miast, będącym w złej sytuacji finansowej.

Obecni na spotkaniu z ZO PKA studenci wyrazili opinię, iż Biuro Karier nie prowadzi działań związanych z ich kierunkiem, a działalność Biura nie jest zauważalna na *muzykologii*. Wizyta przedstawiciela ZO PKA w Biurze Karier KUL potwierdziła, iż jego działania nie mają charakteru kierunkowego – wśród działań Biura studenci wizytowanego kierunku mogą odnaleźć wsparcie merytoryczne związane z przygotowywaniem dokumentów aplikacyjnych oraz ogólne szkolenia personalne. Studenci wyrazili przy tym opinię, iż byłoby dla nich atrakcyjną formą wsparcia organizowanie spotkań z pracodawcami oraz targów pracy (w szczególności z redakcjami dla specjalności *krytyka muzyczna i dziennikarstwo*). Ze względu na specyfikę kierunku w ramach realizowanych specjalności na obu poziomach studiów studenci wchodzi w interakcję z przyszłymi pracodawcami głównie w ramach praktyk, których miejsca odbywania poszukują samodzielnie, również przez aktywność pozauczelnianą. Duża część studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA równoległe do studiów pracowała w instytucjach kościelnych (jako organiści – studenci specjalności *muzyka kościelna*) lub w redakcjach serwisów internetowych i czasopism (studenci specjalności *krytyka muzyczna i dziennikarstwo*), gdzie zdobywali doświadczenie związane ze studiowanym kierunkiem. Według studentów podstawowe wsparcie w kontaktach z rynkiem pracy zapewniają im nauczyciele akademicy, którzy są związani ze środowiskiem potencjalnych pracodawców. Większość studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA w sposób precyzyjny potrafiła wskazać swoje prawdopodobne miejsce zatrudnienia.

Obecni na spotkaniu z ZO PKA studenci wyrazili pozytywną opinię na temat wsparcia otrzymywanego w ramach badań prowadzonych podczas zajęć oraz w procesie dyplomowania – po raz kolejny odwołując się do mentorskich relacji z prowadzącymi, opartych na budowaniu indywidualnej więzi i dostosowaniu metod nauczania do specyficznych potrzeb każdego ze studentów. W podobnym tonie studenci odnosili się do kwestii związanych z obsługą administracyjną, którą przedstawili jako kompetentną,

sprawną i działającą w sposób efektywny. Studenci uważają, iż godziny otwarcia dziekanatów oraz sekretariatów uległy w niedawnym czasie rozszerzeniu (aktualnie 9:00 – 14:00), co w pełni odpowiada ich potrzebom. Szczególnie pozytywne opinie studentów dotyczyły wsparcia otrzymywanego w sekretariacie Instytutu Muzykologii.

Na Wydziale Teologii działa Wydziałowa Rada Samorządu Studentów, która prowadzi głównie działalność o charakterze kulturalnym i organizacyjnym, adresując swoje działania do ogółu studentów Wydziału. Studenci wizytowanego kierunku mogą rozwijać zainteresowania naukowe w ramach Koła Naukowego Studentów Muzykologii. Finansowanie działalności Samorządu oraz Koła Naukowego odbywa się na poziomie centralnym – organizacje mogą pozyskiwać fundusze od Uczelnianego Samorządu Studentów KUL, lub z funduszy Prorektora ds. studenckich. Podczas spotkania z ZO PKA przedstawiciele Koła Naukowego poinformowali, iż przeznaczona do ich dyspozycji przestrzeń jest w rzeczywistości ogólnodostępną wnęką mieszczącą się w Instytucie Muzykologii, w której znajdują się stoliki i krzesła oraz zamykane szafy oddane do dyspozycji Koła. Według studentów, miejsce oddane do dyspozycji koła nie stwarza odpowiednich warunków do pracy oraz w sposób notoryczny jest przeznaczane do celów obsługi cateringowej odbywających się w Uczelni konferencji – informacja ta znalazła potwierdzenie również w trakcie trwania wizytacji. Zwierzchnictwo nad pracami Koła Naukowego pełni Kurator Koła, którego rola ma charakter nadzorczy oraz doradczy. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego wyrazili pozytywną opinię na temat siedziby, którą posiadają do dyspozycji. Przedstawiciele obu organizacji studenckich wyrazili pozytywną opinię o relacjach z władzami jednostki, nie podając przy tym jednak przykładów wspólnie realizowanych działań.

Według studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA, Jednostka zapewnia kompleksowy i bieżący przepływ wszelkich informacji związanych z opieką i wsparciem studentów przez strony internetowe Instytutu, Wydziału oraz Uczelni – w zakresie istniejących elementów systemu. Jednostka nie prowadzi badań dotyczących opinii studentów na temat systemu opieki i wsparcia ani oceny poziomu obsługi administracyjnej oraz kadry wspierającej proces kształcenia, co jednak powinno być brane pod uwagę w trosce o lepsze warunki prowadzenia kierunku studiów *muzykologia*.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci wizytowanego kierunku korzystają ze standardowych form opieki, do których należą stypendia socjalne oraz jednorazowa pomoc dla osób rozpoczynających studia, pochodzących z mniejszych ośrodków. Studentom przyznawane jest stypendium Rektora KUL za najlepsze wyniki w nauce, co jest elementem motywowania do osiągania jak najlepszych wyników. Misję wsparcia studentów, szczególnie na płaszczyźnie związanej z efektywnym osiąganiem zakładanych efektów kształcenia oraz w ramach zdobywania umiejętności badawczych, realizują nauczyciele akademicki z ocenianego kierunku.

W Uczelni działa silnie rozbudowany i efektywny system opieki i wsparcia osób z niepełnosprawnościami, realizowany przez ogólnouczelniane centrum KUL CAN. Jednostka zapewnia odpowiadającą potrzebom studentów, kompleksową obsługę administracyjną oraz dostęp do wszelkich informacji związanych z przyznawanymi formami wsparcia i opieki.

W Jednostce nie istnieją systemowe mechanizmy wspierania studentów wizytowanego kierunku w kontaktach z rynkiem pracy. Jednostka oferuje wsparcie finansowe działalności Samorządu oraz Koła Naukowego. Jednostka nie prowadzi oceny systemu opieki i wsparcia przez studentów ani poziomu obsługi administracyjnej oraz dostępu do informacji.

Dobre praktyki

Zbieranie przez KUL CAN informacji o ewentualnej niepełnosprawności studentów na etapie rekrutacji na studia oraz podejmowanie kontaktu ze studentami z tej grupy w celu dostosowania indywidualnych form wsparcia jeszcze przed rozpoczęciem roku akademickiego, co usprawnia proces włączania osób z niepełnosprawnością w życie akademickie.

Zalecenia

W celu pełnego i efektywnego wsparcia studentów w procesie kształcenia Jednostka powinna:

- wypracować metody pozwalające na lepszy kontakt studentów z przyszłymi pracodawcami i rynkiem pracy w postaci spotkań informacyjnych;
- udostępnić członkom Koła Naukowego przestrzeń, która pozwoli im na swobodny i regularny rozwój projektów badawczych;

- stworzyć możliwości pozwalające studentom na ocenę systemu kompleksowego wsparcia.

**5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA,
w odniesieniu do wyników bieżącej oceny**

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
- Zwiększenie stopnia internacjonalizacji	Zalecenie zostało zrealizowane w niewielkim stopniu. Nadal problematyczne jest kształcenie w językach obcych – sygnał płynący ze strony studentów. Natomiast ze strony władz Wydziału akcentuje się brak zainteresowania studentów kształceniem w ramach języków obcych. Szczegóły zostały przedstawione w kryterium aspektów umiędzynarodowienia. Ponadto w analizie SWOT w obszarze słabe strony stwierdzono: „ – ze względu na ograniczenie spowodowane liczebnością kadry naukowo-dydaktycznej obecnie nie jest planowane kształcenie w jęz. angielskim na studiach II stopnia (...)”
Infrastruktura	Zalecenie nie zostało zrealizowane w pełni. Studenci nadal podnoszą problem braku wyposażenia sal dydaktycznych w nowoczesny sprzęt ICT, a także dostępność sal dla potrzeb realizacji celów danego kształcenia. W analizie

	SWOT słabe strony stwierdzono: „1) zmniejszenie powierzchni metrażowej naukowo-dydaktycznej Instytutu Muzykologii KUL przez utratę części pomieszczeń na rzecz innych jednostek uniwersyteckich (...), 2) niedostosowanie sal do przeznaczonych zadań: - słaba akustyka największej sali wykładowej utrudniająca komunikację podczas procesu dydaktycznego, - braki w wyposażeniu w sprzęt multimedialny (rzutniki, komputery)”
--	---